

Crna Gora
Ministarstvo turizma

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA

MINISTARSTVA TURIZMA

za period januar – decembar 2024. godine

Podgorica, mart 2025. godine

Sadržaj

REZIME	3
1. UVOD	5
2.REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024. GODINU	6
2.1. Realizacija ciljeva iz Programa rada Vlade Crne Gore i praćenje napretka u postizanju ciljeva SPRV 2024 – 2027	6
2.2. Realizacija aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore	8
2.3. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore	10
3. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA	11
4. DIREKTORAT ZA RAZVOJ TURIZMA I IZRADU PROPISA U OBLASTI TURIZMA	13
5. TURISTIČKA INSPEKCIJA.....	34
6. SLUŽBA ZA PRAVNE, OPŠTE POSLOVE I JAVNE NABAVKE	40
7. SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA	43
8. SLUŽBA ZA EKONOMSKO FINANSIJSKE POSLOVE.....	45
9. SLUŽBA ZA TEHNIČKU PODRŠKU	48
10. OCJENA, UNAPREĐENJE STANJA I PREDLOG MJERA	49

REZIME

Ministarstvo turizma po Srednjoročnom Programu rada Vlade Crne Gore i Programu rada za 2024. godinu, ima ukupno planiranih 13 tema i obaveza. Programom su za 2024. godinu detaljno definisane odgovornosti, rokovi, potrebni resursi i operativni koraci koje je potrebno preduzeti da bi se postigli strateški ciljevi. Od ukupnog broja planiranih tema, realizovano je devet tematskih obaveza, dok su četiri nerealizovane obaveze (jedna tematska i tri normativne) prenešene u 2025. godinu.

Ukupan nivo realizacije radnji odnosno aktivnosti predviđenih Programom za 2024. godinu iznosi 69,23%.

Tokom 2024. godine u svim vidovima smještaja registrovano je 2.606,854 turista (0,25% manje u odnosu na 2023. godinu) koji su ostvarili 15.594,299 noćenja (4,85% manje u odnosu na 2023. godinu). Upoređujući sa 2019. godinom, bilježi se smanjenje od 1,35%, kada su u pitanju dolasci turista, kao i povećanje od 7,93%, kada je riječ o realizovanim noćenjima.

U strukturi noćenja u svim vidovima smještaja, domaći turisti čine 3,8%, a strani turisti 96,1% ukupnog broja noćenja. Domaći turisti su ostvarili 606.821, a strani 14.987,478 noćenja, što je za 0,6% manje odnosno za 5,02% manje u poređenju sa istim periodom prošle godine.

U strukturi ino-turista – najviše noćenja tokom 2024. godine ostvarili su turisti iz Srbije (23,50%), Rusije (18,25%), Bosne i Hercegovine (8,41%), Turske (4,94%), Njemačke (4,73%).

Tokom prva tri kvartala 2024. godine od sektora putovanja/turizma od inostranih turista prihodovano je 1,3 mlrd € (1.311.669,000€), što predstavlja ostvarenje od 96,36% u odnosu na prva tri kvartala 2023. godine (prihodovano 1.361.192,000€) i rast od 29,04% u odnosu na devet mjeseci 2019. godine (prihodovano 1.016.472,000€).

U skladu sa Strategijom razvoja turizma 2022 -2025. osnovni cilj ostaje razvoj turističke ponude za različite ciljne grupe, odnosno diverzifikacija turističke ponude bazirana na prirodi, kulturno-istorijskoj baštini i kreiranju događaja u pravcu povećanja aktivnosti i raznovrsnosti turističke ponude svih djelova Crne Gore.

Ministarstvo je u izvještajnom periodu podržalo 120 projekata u iznosu od 553.679,66 € na osnovu Programa podsticajnih mjera u oblasti turizma radi obezbjeđivanja visokokvalitetnog turizma u skladu sa strateškim dokumentima u cilju realizacije pet mjera podrške, i to za: organizaciju manifestacija/festivala, ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu, razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko- rekreativnom i avanturističkom turizmu, te razvoju MICE turizma i unapređenju organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima.

Ministarstvo je realizovalo i druge obaveze koje su važne za politiku turizma i investicioni ambijent, za pripremu sezona, a u skladu sa nadležnostima Ministarstva turizma.

Tokom 2024. godine turistička inspekcija je izvršila ukupno 7 938 inspeksijskih pregleda, u kojima je utvrđeno ukupno 3 009 nepravilnosti, od kojih je 2 569 iz oblasti ugostiteljstva i 440 iz oblasti turističke djelatnosti.

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 2 310 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.116.410,00€.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 1 770 prekršajnih naloga, što je 77% od broja izdatih. Za 61 prekršajni nalog podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, dok za 468 prekršajnih naloga do kraja izvještajne godine nije istekao rok za naplatu ili su u proceduri prinudne naplate.

Planirani budžet Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2024. godinu, iznosio je **8.816.247,00€**.

Tekući budžet Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, iznosio je nakon svih preusmjeravanja u toku 2024. godine **7.444.010,15€** (realizovano je **6.815.945,28€**).

U toku 2024. godine na Portalu elektronskih Sjednica Vlade Crne Gore sa pripadajućim komisijama (Komisija za ekonomsku politiku i finansijski sistem i Komisija za kadrovska i administrativna pitanja) postavljeno je 127 materijala. Od toga 95 materijala je postavljeno na Komisiju za ekonomsku politiku i finansijski sistem, a 31 na Komisiju za kadrovska i administrativna pitanja, dok jedan materijal nije uvršten ni u jednu komisiju.

1. UVOD

Ministarstvo turizma sačinilo je Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz njegove nadležnosti za 2024. godinu u skladu sa obavezama utvrđenih Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, Srednjoročnim Programom rada Vlade Crne Gore za 2024-2027. godinu i Programom rada Vlade za 2024. godinu.

Izvještaj sadrži pregled realizovanih aktivnosti i najvažnije rezultate postignute u domenu turizma za prošlu godinu. U prvom dijelu Izvještaja pruža se uvid u stepen realizacije obaveza iz Programa ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2024. godinu, pravnog prethodnika Ministarstva turizma, sa ciljevima iz oblasti turizma, sa pregledom najvažnijih aktivnosti organizacionih jedinica, koje u najvećem dijelu definišu, koordiniraju i usmjeravaju rad Ministarstva. Takođe, Izvještaj sadrži i izvršavanje zakona i drugih propisa, preduzetih mjera i unapređenje stanja.

Rekonstrukcijom 44. Vlade Crne Gore od 23.07.2024. godine utvrđena je nova organizacija rada državne uprave, sa djelokrugom rada i nadležnostima utvrđenim Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG”, br. 71/24), na osnovu koje ranije Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je nastavilo sa radom pod nazivom Ministarstvo turizma, a poslovi iz oblasti ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, prirode, klimatskih promjena i međunarodne saradnje prešli su u nadležnost novoformiranog Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list Crne Gore” br. 90/24) Uprava za inspekcijske poslove je prestala da postoji, te u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom i u skladu sa Odlukom Vlade Crne Gore donešenoj na sjednici Vlade Crne Gore 26. septembra 2024. godine, Ministarstvo turizma od pomenute Uprave izvršilo je preuzimanje 35 državnih službenika od čega 25 turističkih inspektora kao i deset službenika koji su vršili druge poslove administrativne prirode.

S tim u vezi, Ministarstvo turizma vrši svoju nadležnost shodno članu 16 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list Crne Gore”, br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24 i 93/24) koja se odnosi na: pripremu propisa i starteških dokumenata iz oblasti turizma i ugostiteljstva; razvoj turističke politike; razvoj ugostiteljske djelatnosti; investicioni razvoj u oblasti turizma, kao i praćenje, promociju i podsticanje investicija; utvrđivanje predloga i sprovođenje strategija razvoja turističke ponude; definisanje uslova privređivanja u turizmu; monitoring i koordinaciju prioritetnih projekata u oblasti turizma; predlaganje projekata za valorizaciju turističkih lokaliteta; razvoj selektivnih oblika turizma; povezivanje primorskog i kontinentalnog turizma; razvoj digitalnog turizma; kategorizaciju i klasifikaciju turističkih objekata; stratešku podršku unapređenju i podizanju kvaliteta smještajnih kapaciteta; razvoj turističke infrastrukture; turističke tokove na domaćem i inostranom tržištu; saradnju sa turističkim asocijacijama u Crnoj Gori i inostranstvu; održivu valorizaciju potencijala i ekoloških prednosti nacionalnih parkova i zaštićenih područja prirode sa aspekta razvoja turizma; realizaciju investicionih programa od interesa za održiv turistički razvoj; formiranje turističkih mjesta i područja; praćenje infrastrukturnih kapitalnih projekata u funkciji razvoja i unapređenja turizma i turističke ponude; koordinaciju aktivnosti za pripremu i praćenje turističkih sezona; razvoj destinacionog menadžmenta; organizaciju, posredovanje, snadbjevenost turističkih područja i strukturu turističke potrošnje; vođenje evidencije o broju turista, smještenim kapacitetima, finansijskim efektima i rezultatima poslovanja u turizmu; podršku razvoju obrazovnog sistema u turizmu; kreiranje programa podsticajnih mjera u sektoru turizma i ugostiteljstva; praćenje i analiziranje kvaliteta turističke ponude, turističkih i ugostiteljskih usluga; koordinaciju i saradnju sa Nacionalnom

turističkom organizacijom i organizovanje turističkih predstavništava u drugim državama; međunarodnu saradnju i međunarodne ugovore i sporazume iz oblasti turizma; saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama i fondovima Evropske unije u dijelu realizacije projekata iz oblasti turizma; promotivne aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva; saradnju sa nevladinim organizacijama; koordinaciju i saradnju između sektora turizma i svih drugih sektora o pitanjima koja su od značaja za turistički razvoj; sprovođenje inspekcijskog nadzora u okviru nadležnosti i ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor i propisima u oblasti turizma; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Ministarstvo turizma je krajem 2024. godine odradilo proceduru izrade akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, koji je poslat na mišljenje relevantnim institucijama.

Imajući vidu činjenicu da, se nije dobilo pozitivno mišljenje i da je neophodno bilo smanjenje radnih mjesta od planiranih, Ministarstvo turizma je izvršilo korekcije u skladu sa mišljenjima i ponovo uputilo Inovirani Pravilnik na mišljenje. Donošenje i usvajanje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji od strane Vlade Crne Gore, je prenešeno u aktivnost 2025. godine.

S tim u vezi, za ukazati je da su podaci u Izveštaju prikazani po preuzetim organizacionim jedinicama, formiranim prije pomenute reorganizacije državne uprave.

U Ministarstvu turizma na dan 31.12.2024. godine zaposleno je 79 državnih službenika i namještenika uključujući mjesto ministra, dva državna sekretara i v.d. sekretara ministarstva. Od ukupnog broja na neodređeno vrijeme zaposleno je 50 službenika dok je 29 zaposleno na određeno vrijeme.

2. REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE ZA 2024. GODINU

2.1. Realizacija ciljeva iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu i praćenje napretka u postizanju ciljeva SPRV 2024 – 2027

Cilj 8 - Crna Gora - dragulj Evrope

U skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu usvojeni su Završni izvještaj o realizaciji programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023. sa revidiranim Okvirnim akcionim planom za period 2024 – 2025. za sprovođenje Programa razvoja ruralnog turizma Crne Gore (2023 – 2025). Cilj izrade oba dokumenta je praćenje realizacije i status aktivnosti u ovim oblastima, sa fokusom na aktivnosti definisane akcionim planovima. Sve aktivnosti su definisane u saradnji sa partnerskim institucijama, kako bi se postigao krajnji cilj, a to je jačanje komparativnih prednosti Crne Gore, kao destinacije zdravstvenog i ruralnog turizma. 17. oktobra 2024. godine.

Vlada Crne Gore usvojila je i Izvještaj o realizaciji Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025.godine s Akcionim planom za 2024. godinu. Najvažniji ostvareni rezultati ogledaju se u unaprijeđenoj globalnoj prepoznatljivosti Crne Gore kao turističke destinacije na prioritetnim emitivnim tržištima; uspješno nastavljenoj diverzifikaciji turističkog proizvoda; napretku u poboljšanju kvaliteta ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu; i podizanju nivoa kvaliteta usluga u hotelijerstvu, kao najvažnijem segmentu turističkog proizvoda.

Shodno Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu, na sjednici održanoj 4. jula 2024. godine u skladu sa višegodišnjom praksom, donijet je Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024.godinu u cilju realizacije pet mjera podrške, i to za: organizaciju manifestacija/festivala, ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu, razvoj održivih turističkih proizvoda

i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko- rekreativnom i avanturističkom turizmu, te razvoju MICE turizma i unapređenju organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima.

Ukupno je podržano 120 projekata, u iznosu od 553.679,66 €.

Realizovane su i druge obaveze koje su važne za politiku turizma i investicioni ambijent, za pripremu sezona, a u skladu sa nadležnostima Ministarstva turizma.

U skladu sa Strategijom razvoja turizma 2022 -2025. osnovni cilj ostaje razvoj turističke ponude za različite ciljne grupe, odnosno diverzifikacija turističke ponude bazirana na prirodi, kulturno-istorijskoj baštini i kreiranju događaja u pravcu povećanja aktivnosti i raznovrsnosti turističke ponude svih djelova Crne Gore.

Strateško opredjeljenje u razvoju ne samo turizma već čitave privrede (razvoj turizma na održiv način), podrazumijeva kompleksnu i složenu aktivnost, odnosno zajedničko i sinhronizovano djelovanje više ministarstava, svih lokalnih zajednica, brojnih institucija (na državnom i lokalnom nivou) i obrazovno naučnih ustanova. Strateški efekti razvoja turizma, kojim se obogaćuje i unapređuje kvalitet ponuda uz prevashodnu podršku projektima koji se implementiraju u sjevernom regionu Crne Gore, realizuju se kroz godišnji Program podsticajnih mjera u oblasti turizma (program podrške Ministarstva).

Tabela br.1. Praćenje napretka u postizanju ciljeva SPRV 2024 – 2027

Cilj 8	Crna Gora dragulj Evrope				
Indikator učinka	Polazna vrijednost (kako je navedeno u SPRV 2024-2027	Ostvarena vrijednost u 2024.	Prelazna vrijednost – 2025.	Prelazna vrijednost – 2026.	Ciljna vrijednost - 2027.
Broj noćenja u kolektivnom smještaju	4,5 mil.	5.11 mil. € ¹	5,5 mil.	6,1 mil.	6,7 mil.
Ostvareni prihodi u turizmu od ino turista	1,36 mlrd. €	1,311 mlrd. € ²	1,50 mlrd. €	1,57 mlrd. €	1,65 mlrd. €
Povećanje broja hotela sa 4* i 5*	57	268 ³	69	72	76

¹ Mjesečna saopštenja Monstata u 2024. godini- Dolasci i noćenja turista u kolektivnom smještaju

² Platni bilans Crne Gore u skladu sa BPM6, T5.2 30.12.2024 poslednji podaci koje je objavila CBCG odnose se na prva tri kvartala 2024.

³ Interni izvještaj od Komisije za kategorizaciju Ministarstva turizma, decembar 2024.godine

2.2. Realizacija aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

Ministarstvo turizma po Srednjoročnom Programu rada Vlade Crne Gore i Programu rada za 2024. godinu, ima ukupno planiranih 13 tema i obaveza. Od ukupnog broja planiranih tema, realizovano je devet tematskih obaveza. Nerealizovane četiri obaveze prenešene su u 2025. godinu.

Grafikon br. 1: Procenat realizacije obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore

Ukupno: **13** Realizovano: **9** Nerealizovano: **4** Procenat izvršenja: **69,23%**

Tabela br.2. Pregled realizacije obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore-Cilj 8 Crna Gora dragulj Evrope

r.br	Tip	Sjednica	Kv.	Rb	Naziv teme u Programu rada Vlade	Status realizacije
1	T			93	Program za podsticanje direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu za 2024. godinu	Nerealizovano
2	T	04.07.2024.		94	Završni Izvještaj o realizaciji Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore sa Akcionim planom 2021 -2023. godine	Realizovano
3	T	04.07.2024.		95	Izvještaj o realizaciji Programa razvoja ruralnog turizma Crne Gore za 2021 - 2023. godine s Akcionim planom, za 2023. godinu.	Realizovano
4	T	28.03.2024. 25.10.2024.		96	Plan pripreme ljetnje i zimske turističke sezone 2024. godine	Realizovano
5	T	04.04.2024. 15.11.2024.		97	Polugodišnje informacije o aktivnostima na realizaciji	Realizovano

					prioritetnih projekata iz oblasti turizma	
6	T	04.04.2024. 08.11.2024.		98	Polugodišnje informacije o aktivnostima na realizaciji projekata na unapređenju turističke infrastrukture	Realizovano
7	T	17.10.2024.		99	Izveštaj o realizaciji Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022 - 2025. godine s Akcionim planom za 2024. godinu	Realizovano
8	T	11.07.2024. 26.12.2024.		100	Informacije o realizaciji Plana pripreme zimske i ljetnje turističke sezone 2023/2024. godine	Realizovano
9	T	04.07.2024.		101	Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu	Realizovano
10	T	26.12.2024.		102	Godišnja Informacija o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu bili predmet privatizacije	Realizovano
11	N			86	Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu	Nerealizovano
12	N			87	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama	Nerealizovano
13	N			88	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnim taksama	Nerealizovano

Vlada Crne Gore je na sjednici od 25. aprila 2024. godine usvojila i Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2023. godinu. Ovim izvještajem predstavljene su aktivnosti ranijeg Ministarstva, prikaz obaveza po programu rada Vlade Crne Gore i finansijski izvještaj za navedeni period.

Obrazloženje nerealizovanih obaveza:

-Program za podsticanje direktnih invetacija u turizmu i ugostiteljstvu za 2024. godinu nije realizovan jer se nijesu stekli uslovi s obzirom da Budžetom za 2024. godinu nijesu odobrena sredstva za realizaciju istog.

-Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu

U skladu sa Programom rada, 43. Vlada Crne Gore je, zaključkom br.07/330/23 -2013/2 od 04.06.2023. godine utvrdila tekst Predloga Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, te ga uputila 106. Skupštini Crne Gore na razmatranje i usvajanje. Izborom 44. Vlade Crne Gore od 31.10.2023. godine, zauzet je stav da se svi predlozi zakonskih tekstova koji su utvrđeni u prethodnom periodu, dodatno razmotre sa aspekta eventulanog unapređenja. Shodno navedenom, 25.03.2024. godine donijeto je Rješenje o obrazovanju Radne grupe za razmatranje Predloga Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, kojim je ista zadužena da razmotri

primjedbe, predloge i stavove dostavljene od strane predstavnika državnih organa, udruženja privrednika i nevladinog sektora.

Izglasavanje rekonstrukcije 44. Vlade Crne Gore od strane Skupštine Crne Gore 23. jula 2024. godine, rezultiralo je strukturnim i personalnim promjenama u Vladi, što je u značajnoj mjeri usporilo aktivnosti na razmatranju Predloga zakona i uslovilo prolongiranje roka za njegovu izradu.

S obzirom da je turizam kompleksna djelatnost, slijede intenzivne aktivnosti sa brojnim državnim organima i institucijama čije djelatnosti, na direktan ili indirektan način, utiču na sektor turizma i ugostiteljstva. Ministarstvo je usmjereno ka postizanju što većeg stepena saglasnosti sa pomenutim partnerima, jer od njihovog doprinosa direktno zavisi kvalitet teksta krovnog zakona za oblast turizma, koja je jedna od poluga razvoja ukupne privrede Crne Gore.

Planirano je da rok za donošenje Zakona bude I kvartal 2025. godine.

-Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama i Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi

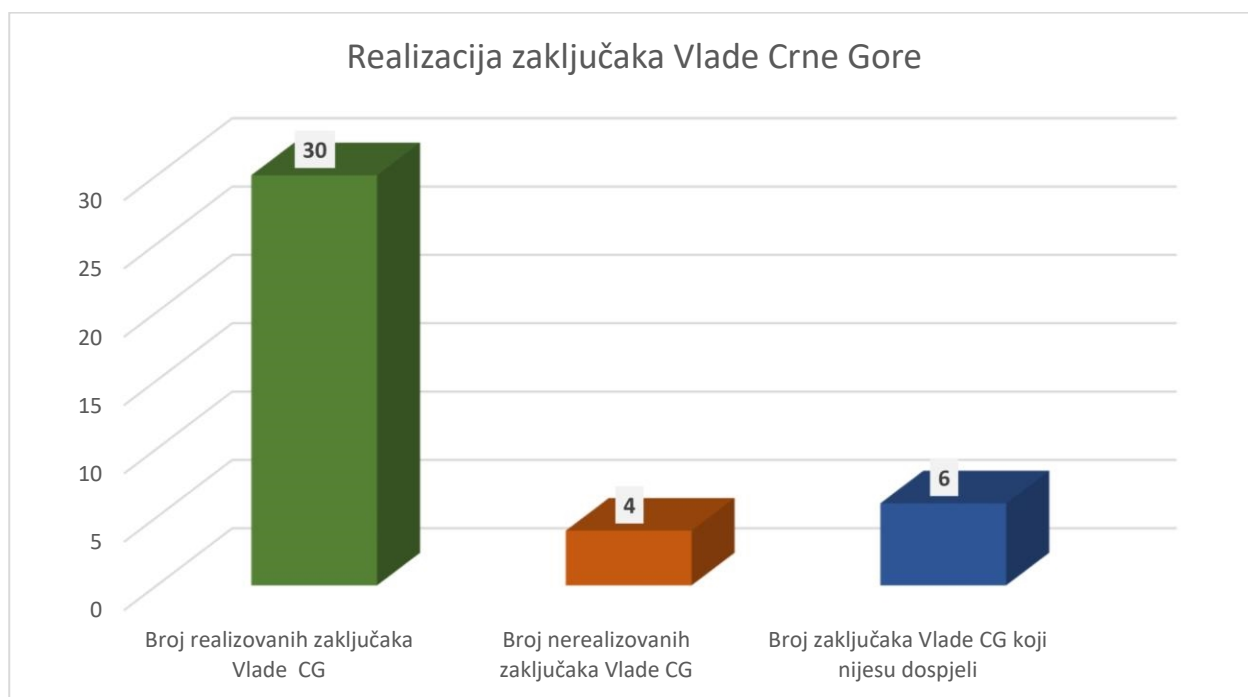
Izglasavanje rekonstrukcije 44. Vlade Crne Gore od strane Skupštine Crne Gore 23. jula 2024. godine rezultiralo je strukturnim i personalnim promjenama u Vladi, što je u značajnoj mjeri usporilo aktivnosti na pripremi Predloga zakona i uslovilo prolongiranje roka za njegovu izradu.

Planirano je da rok za donošenje bude I kvartal 2025.godine.

2.3. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

U 2024. godini na Ministarstvo se odnosilo 40 zaključaka Vlade Crne Gore. Realizovano je 30 zaključaka, četiri zaključka nije realizovano, dok šest zaključaka nije dospjelo za realizaciju. Procentualni iskaz realizovanih zaključaka je 75% i dat je na Grafiku br. 2.

Grafikon br.2. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

3. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

Upravno rješavanje o pravima, obavezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih lica, kao i postupak zaštite prava stranaka i zaštite javnog interesa ostvaruje se primjenom odredbi Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17) kao i odredbi drugih zakona kojima su utvrđena procesna pravila za posebne upravne postupke.

Ministarstvo turizma u prvostepenim upravnim postupcima nadležno je da rješava:

- po zahtjevima za slobodan pristup informacijama na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list Crne Gore”, br. 44/12 i 30/17),
- po zahtjevima stranaka na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu za izdavanje odobrenja za rad ugostiteljskih objekata vrste: hotel, motel, pansion, turističko naselje, apart hotel, hotel sa kondo modelom poslovanja, hotel sa mješovitim modelom poslovanja, etno selo, nacionalni restoran, turistički apartmanski blok (10 i više turističkih apartmana), kamp i seosko domaćinstvo; odobrenja za rad i licenci turističkih agencija vrste organizator putovanja i posrednik i odobrenja za rad i legitimacije turističkih vodiča,
- po zahtjevima na osnovu Zakona o skijalištima („Sl. list CG”, br. 21/14) za izdavanje odobrenja za rad skijališta,
- po zahtjevima na osnovu Zakona o raftingu („Sl. list CG”, br. 53/11, 53/15 i 57/16) za izdavanje odobrenja za pružanje usluga rafting i
- na osnovu Zakona o turističkim organizacijama („Sl. list CG”, br. 11/04, 46/07, 73/10, 40/11, 45/14 i 42/17) rješenja o upisu turističkih organizacija u Centralni turistički registar (CTR).
- po osnovu Zakona o inspeksijskom nadzoru za ugostiteljske i turističke objekte.

U izvještajnom periodu, Ministarstvo turizma je imalo 1407 postupaka pokrenutih po zahtjevu stranke od čega je 19 zahtjeva podnešeno elektronskim putem. Pokrenuto je 8 207 prvostepenih upravnih postupaka po službenoj dužnosti, od čega je riješeno 8 765 predmeta. Broj neriješenih predmeta na dan 31.12.2024. godine je pet i svi su riješeni u zakonskom roku, njihova realizacija je prenešena u 2025. godinu, nakon Novogodišnjih praznika jer su zahtjevi podnešeni krajem decembra 2024. godine.

Primijetan je veliki broj pokrenutih postupaka po službenoj dužnosti u odnosu na broj pokrenutih postupaka po zahtjevu stranke.

Podaci pokazuju da u velikom broju upravnih postupaka nije bilo puno zahtjeva koji su podnijeti elektronskim putem, što više upućuje na potrebu da se zahtjev podnese lično u prostorijama ovog organa.

Ministarstvo turizma usvojilo je ukupno 1 323 zahtjeva od čega je najviše iz postupaka izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske i turističke djelatnosti, rješenja o dodjeli kategorizacije, kao i iz radnog odnosa, dok je broj odbijenih zahtjeva 38, a obustavljenih postupaka 21.

U izvještajnom periodu, Ministarstvu je dostavljen 61 zahtjev za slobodan pristup informacijama.

Rješavajući po predmetnim zahtjevima, Ministarstvo turizma je donijelo 40 rješenja kojim se usvaja zahtjev za slobodan pristup informacijama, osam rješenja kojim se djelimično usvaja zahtjev i 13 rješenja kojim se zahtjev odbija.

Ukupan broj podnijetih žalbi je 31 od čega je jedna zbog ćutanja uprave. Odbijena je jedna žalba i to iz radnog odnosa koja se odnosi na raspoređivanje službenika.

Broj po žalbi izmijenjenih rješenja od strane prvostepenog organa je jedan, broj po žalbi poništenih rješenja kada je predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak je sedam, broj rješenja donijetih po zahtjevu za ponavljanje postupka je dva.

Broj podataka ili dokumenata pribavljenih po službenoj dužnosti u toku upravnog postupka ukupno je 1039, broj zahtjeva koji su riješeni na osnovu podataka pribavljenih po službenoj dužnosti je 1039, dok je broj izdatih uvjerenja i drugih isprava o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija ukupno 37. Ukupan broj upravnog izvršenja neposrednom prinudom je 23.

U drugostepenom upravnom postupku Ministarstvu turizma, u izvještajnom periodu podnešeno je sedam (7) žalbi.

Ukupan broj predmeta riješenih u drugostepenom postupku je sedam (7) od čega su tri usvojene žalbe dok su četiri žalbe odbijene. U roku je riješeno svih sedam žalbi.

Broj po žalbi poništenih rješenja kada je predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak je četiri, broj po žalbi poništenih rješenja kada je drugostepeni organ donio meritorno rješenje je dva, dok je broj podnešenih tužbi sedam.

Na sajtu Ministarstva turizma (www.gov.me/mt) postoje obrasci odnosno formulari u vezi odobrenja za rad ugostiteljskih i turističkih objekata, turističkih vodiča, obavljanja djelatnosti seoskog domaćinstava, pružanja raftinga, licenci turističkih agencija i sl.

Objavljeni su e-mail kontakti službenika koji vrše inspekcijski nadzor, kontakti ovlašćenih službenih lica kao i sve druge informacije neophodne za pokretanje prvostepenog upravnog postupka.

U uslovima za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti navedeni su podaci o primjeni odredbe propisa koji se odnose na pribavljanje podataka po službenoj dužnosti.

Pored toga, na sajtu Ministarstva turizma se mogu pronaći svi zahtjevi i sva izdata rješenja kako u prvostepenom, tako i u drugostepenom upravnom postupku u oblasti turizma, slobodnog pristupa informacijam i sl.

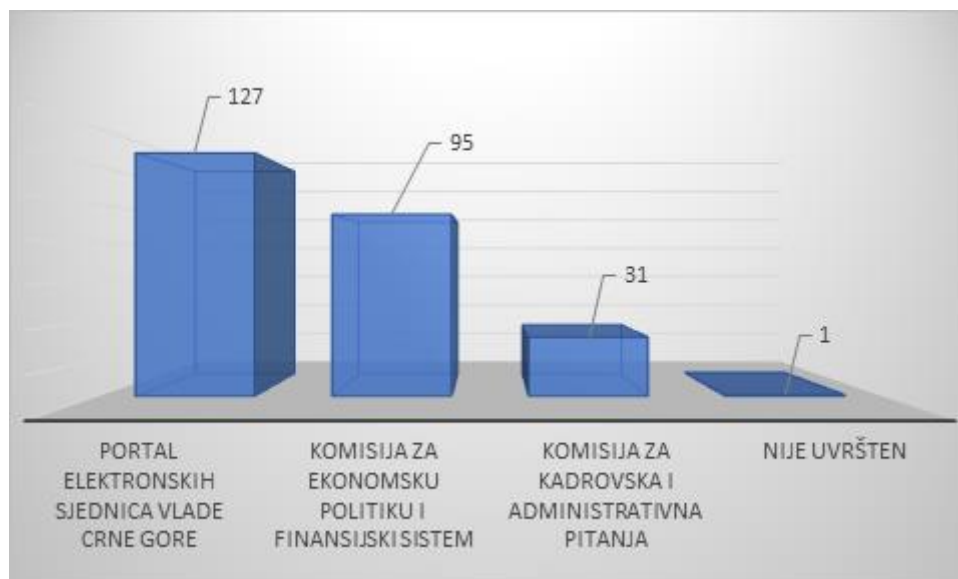
Na sajtu Ministarstva nalazi se i Centralni turistički registar (CTR) koji se odnosi na redovno unošenje novih ugostiteljskih objekata, turističkih djelatnosti, kao i ažuriranje postojećih. Podaci o primjeni odredaba propisa o upravnom postupku za pribavljanje po službenoj dužnosti vezani su za Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata (CRPS).

Rad sa strankama u Pisarnici je omogućen od 8-13h, dok je rad sa strankama radi davanja obavještenja o upravnim postupcima pokrenutih kod ovog organa, preuzimanja akata, uvida u spise predmeta i pribavljanje svih drugih informacija u vezi sa ostvarivanjem određenih prava iz nadležnosti Ministarstva, omogućeno od 08h do 14h.

Ostale aktivnosti:

U toku 2024. godine na Portalu elektronskih Sjednica Vlade Crne Gore sa pripadajućim komisijama (Komisija za ekonomsku politiku i finansijski sistem i Komisija za kadrovska i administrativna pitanja) postavljeno je 127 materijala. Od toga 95 materijala je postavljeno na Komisiju za ekonomsku politiku i finansijski sistem, a 31 na Komisiju za kadrovska i administrativna pitanja, dok jedan materijal nije uvršten ni u jednu komisiju.

Grafikon br. 3: Prikaz postavljenih materijala na Portal Vlade Crne Gore

4. DIREKTORAT ZA RAZVOJ TURIZMA I IZRADU PROPISA U OBLASTI TURIZMA

4.1. Odsjek za diverzifikaciju turističkog proizvoda

➤ Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

-Shodno Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, na sjednici održanoj 4. jula 2024. godine su usvojeni Završni izvještaj o realizaciji programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore sa Akcionim planom 2021-2023. godine i

-Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu za sprovođenje Programa razvoja ruralnog turizma Crne Gore 2023-2025. godine i predlog revidiranog Akcionog plana za 2024 - 2025. godinu za sprovođenje programa razvoja ruralnog turizma Crne Gore za 2023. - 2025. godinu.

Cilj izrade oba dokumenta je praćenje realizacije i status aktivnosti u ovim oblastima, sa fokusom na aktivnosti definisane Akcionim planovima. Sve aktivnosti su definisane u saradnji sa partnerskim institucijama, kako bi se postigao krajnji cilj, a to je jačanje komparativnih prednosti Crne Gore, kao destinacije zdravstvenog i ruralnog turizma.

➤ Realizovane aktivnosti koje nijesu predviđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

-Na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 21. marta 2024. godine usvojen je Završni izvještaj o sprovođenju programa podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2023. godinu. Njime je zaključeno da je Program obuhvatio pet mjera podrške, te da su Ministarstvo i Nacionalna turistička organizacija Crne Gore za 77 korisnika isplatili 450.250,05 €, a sredstva su opredijeljena kao podrška manifestacijama i festivalima, razvoju turističkog proizvoda, ali i jačanju marketinga destinacije i MICE sektora.

-Na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 27. juna 2024. godine usvojene su Informacija o organizaciji „Međunarodnog festivala Wild Beauty Art 2024.godine” sa predlogom Ugovora o saradnji na realizaciji „Međunarodnog festivala Wild Beauty Art 2024.” i Informacija o realizaciji festivala „Lake Fest 2024.godine” sa predlogom Ugovora o saradnji na realizaciji festivala „Lake Fest 2024.godine.”

Vlada Crne Gore je zbog značaja ovih festivalskih dešavanja za sjevernu, odnosno centralnu regiju, opredijelila sredstva u iznosu od 90.000 € odnosno 50.000 €. Kroz ovu podršku, cilj je bio podržati ova dva događaja, imajući na umu da isti mogu doprinijeti generisanju većeg turističkog prometa na područjima NP Durmitor i opštine Nikšić.

➤ Ostale aktivnosti

-Formiranje Nacionalnog savjeta za turizam - donešena je i objavljena Odluka o izmjeni Odluke o obrazovanju Nacionalnog savjeta za turizam u („Sl. listu Crne Gore”, br. 045/24 od 16.05.2024.godine).

-Ruralni turizam – ažurirana je i unaprijeđena aplikacija „Montenegro Village Explorer”, koja je dostupna u Google i Apple store-u i izrađen je i QR kod za domaćinstva, te urađena nadogradnja websajta „Montenegro Village Explorer”, u skladu sa definisanim obavezama; sprovedena je anketa pružalaca usluga u seoskim domaćinstvima uz podršku lokalnih turističkih organizacija, koja je sprovedena po prvi put, a daljim analizama se očekuje da ćemo dobiti odgovore na važna pitanja za buduće planiranje razvoja ruralnog turizma.

-Zdravstveni turizam - predstavnici Ministarstva su bili uključeni u sljedeće aktivnosti: na pripremi predloga za izmjenu Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a u dijelu koji se odnosi na zdravstveni turizam; Koordinacionog odbora zdravstvenog turizma Privredne komore Crne Gore; projekta ARIST - „Značaj fizičke aktivnosti, ishrane i rehabilitacije na psiho-fizičko zdravlje sportista i rekreativaca, potencijal za razvoj zdravstvenog turizma” – održano je ukupno osam predavanja i interaktivnih radionica u sva tri regiona Crne Gore. U projektu je učestvovalo preko 1000 učesnika a pored ovolikog broja učesnika, realizaciju projekta su svojim učešćem podržala i brojna imena iz svijeta sporta. U okviru projekta sprovedena su i dva istraživanja o znanjima, stavovima i navikama ispitanika u vezi sa temama predavanja i radionica.

Takođe, je pripremljena i Monografija projekta, dok je završna konferencija projekta sa međunarodnim učešćem održana 14. maja na Medicinskom fakultetu UCG. Zatim aktivnosti su se odnosile na: rješavanje statusa Instituta Simo Milošević iz kojih je proistekla Platforma za spašavanje i restrukturiranje Instituta koju je usvojila Vlada Crne Gore; implementaciji Strategije pametne specijalizacije 2019-2024. godine kao i učešće u izradi nove Strategije 2026-2030. godine i dr.

Otpočete su i aktivnosti na projektu BIO&EKO, a kroz pripremu projektnog zadatka za izradu Studije izvodljivosti u cilju povezivanja turizma, zdravlja, organske poljoprivrede, zaštite životne sredine i zdravih stilova života na ruralnom i drugom području svake crnogorske opštine. Nosioc projekta je Zajednica opština Crne Gore, dok je Ministarstvo turizma jedan od partnera na projektu.

Ostvareno je i članstvo u Koaliciji partnera za zdravstvo i turizam - Coalition of Partners on Health and Tourism - UNWTO & WHO, u okviru koje je uspostavljen mehanizam saradnje za poboljšanje koordinacije među relevantnim zainteresovanim stranama, kako bi zdravlje i dobrobit postali prioritet za otporan, inkluzivan i održiv razvoj turizma, da se izvuku pouke iz COVID-19 pandemije kako bi se stvorila veća otpornost, sigurnost u turizmu, osigurala spremnost za suočavanje sa budućim prijetnjama kroz holistički pristup zdravstvu i turizmu. U pripremi je prva Publikacija o pripravnosti za vanredne situacije u zdravstvu i turizmu sa preporukama i primjerima dobre prakse.

U toku je i realizacija aktivnosti u okviru Programa rada Svjetske zdravstvene organizacije, koja ima za cilj da razvije prioritarnu petogodišnju zdravstvenu agendu za evropski region WHO, podstičući dijalog i partnerstvo između Svjetske zdravstvene organizacije, država članica i partnera sa posebnim osvrtom i na oblast turizma.

Realizovane su i aktivnosti na definisanju međunarodnih standarda u oblasti zdravstvenog turizma (medicinski, lječilišni, spa&wellness), čijom implementacijom će se omogućiti prepoznavanje Crne Gore na zahtjevnom međunarodnom tržištu zdravstvenog turizma, kao i pružanje kvalitetnijih usluga.

-Donacija tehničke opreme (tableta) - početkom septembra 2024. godine Ministarstvo je doniralo tehničku opremu - tablete za JU Školu za srednje i više obrazovanje „Sergije Stanić” i JU Dječji Dom „Mladost” u Bijeloj, a u susret Danu turizma, želeći time da podrže njihov rad, u nadi da će veliki broj njih svoju budućnost nastaviti u sektoru turizma i ugostiteljstva. Tim povodom je ministar Kordić održala 13. septembra javni čas u školi Sergije Stanić, na temu „Turizam i mir”, a sa ovom temom je upravo obilježen 27. septembar, Dan turizma.

Ministarstvo je u saradnji sa Žičarom Kotor-Lovćen, JP Morsko dobro, te TO Cetinja, Kotora i Herceg Novog, 27. septembra za Dan turizma, organizovalo za djecu iz Doma Mladost u Bijeloj i učenike JU Srednje stručne škole sa Cetinja, besplatnu vožnju žičarom. Predstavnice Ministarstva su boravile u Tbilisiju na događaju koji su ovim povodom organizovali Vlada Gruzije i UN tourism, a pod okriljem kojeg je organizovan veliki broj panela i prezentacija sa fokusom na prioritete u turizmu – zeleni turizam i održivost uopšte, investicije, digitalizaciju, itd.

➤ **Aktivno učešće u radu Međuresornih radnih grupa**

-Radna grupa za unaprjeđenje aviodostupnosti Crne Gore – Radom radne grupe je koordiniralo nadležno Ministarstvo saobraćaja, a članovi radne grupe su bili i predstavnici Ministarstva nadležnog za turizam, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore, AD Aerodromi Crne Gore, Agencije za civilno vazduhoplovstvo. U radu su po potrebi učestvovali predstavnici Privredne komore i Agencije za zaštitu konkurencije. U proteklom periodu je sačinjen osvrt na zakonodavni okvir relevantan za podsticaje aviosaobraćaju u Crnoj Gori i u regionu, bilo kroz podsticaje u turizmu Crne Gore, a potom zakonodavni okvir za podsticaje aviosaobraćaju u regiji kroz propise iz oblasti turizma – primjeri Srbije i Hrvatske.

Takođe je u komunikaciji sa Privrednom komorom dobijene predloge privrede u kontekstu ruta koje treba razvijati, proslijedila Radnoj grupi. Članovi radne grupe su se saglasili da, postoji neophodnost za kreiranjem odgovarajućeg modela za podsticaje aviosaobraćaju, u skladu sa zakonom. U tom pravcu je sačinjena analiza i dostavljena Vladi Crne Gore.

Predstavnici Ministarstva su članovi i Nadzornog odbora za IPARD program, Radne grupe nadležna za izradu Strategije regionalnog razvoja 2023-2027. godine, te radnih grupa za izradu propisa iz oblasti turizma.

➤ **Međunarodna saradnja**

Aktivno učešće u aktivnostima na uvođenju privremenog bezviznog režima za 2024. godinu, i to za državljane Egipta, S. Arabije, Kazahstana, Jermenije i imaoce stranih putnih isprava koji posjeduju važeću dozvolu boravka u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, imajući na umu značaj vizne politike za stimulisanje turističkih putovanja.

Multilateralni nivo

Saradnja sa državama regiona pod okriljem Stručne grupe za turizam (TEG) RCC-a, na kojoj je od članova TEG-a zatraženo da razmotre pitanja koja utiču na razvoj prekograničnog turizma u regionu, te da daju svoje perspektive o mogućim rješenjima.

UN Tourism (UN Svjetska turistička organizacija) – predstavnik Odsjeka je kontakt osoba za UN Tourism za Crnu Goru, a pod okriljem ove saradnje u navedenom periodu je realizovano učešće na sastanku UN Tourism Komisije za Evropu u Tirani u aprilu 2024.

godine, te na zajedničkom sastanku država Jugoistočne Evrope iz kojeg je proistekao projekat koji se odnosi na nelegalno reklamiranje privatnog smještaja na online platformama, a koji će se realizovati i finansirati od strane UN Tourism; aktivnosti na finalizaciji Aviareps istraživanja o nekoliko važnih tržišta za Crnu Goru koje je finansirao UN Tourism. Takođe, Ministarstvo kroz kanale UN Tourism prati dešavanja u sektoru, te dijeli važne informacije sa drugim subjektima za koje su teme relevantne.

U okviru saradnje sa Ekonomskom komisijom Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE) u cilju izrade Četvrtog izvještaja o upravljanju životnom sredinom, učestvovalo se u koordinaciji posjete međunarodnih eksperata i prikupljanju informacija i dokumenta iz oblasti Poglavlja 11- Turizam i životna sredina, koje se bavi procijenom uticaja turizma na životnu sredinu. Dodatno uzeto je učešće na svim relevantnim sastancima u cilju davanja adekvatnih informacija.

Saradnja pod okriljem EU

-Aktivno učešće u aktivnostima pod okriljem Radne grupe za Pregovaračko poglavlje 20 – Industrijska politika i preduzetništvo i radne grupe za Strategiju industrijske politike Crne Gore 2024-2028. godine (kao završno pregovaračko mjerilo za poglavlje 20 u pregovorima sa EU) – Predstavica Odsjeka je članica Radne grupe kao predstavnik Ministarstva.

U izvještajnom periodu su izrađena II priloga izvještaju EK o Crnoj Gori, materijal za Pododbor i učešće na sastanku Pododbora, te pripremljen narativni osvrt i tabelarni prilog, koji se odnosi na Industrijsku politiku 2024-2028. godine sa fokusom na održivost i zeleni turizam; redovno informisanje povodom aktivnosti iz PPCG; sažet izvještaj o turizmu za period trajanja pregovora sa fokusom na strateški i zakonodavni okvir, te investicije. Sve ove aktivnosti će do kraja 2024. godine, očekuje se rezultirati zatvaranjem Poglavlja 20 (koje će biti jedno od prva četiri koje će Crna Gora zatvoriti u pregovorima).

-Aktivno učešće i saradnja sa državama članicama i EU pod okriljem EU Strategije za Jadransko-jonsku regiju (EUSAIR) i EU Strategije za Dunavsku regiju (EUSDR), na sastancima, forumima, te kroz predstavljanje aktivnih projekata u Crnoj Gori, umrežavanje stejkholdera iz naše države sa stejkholderima država članica radi daljih projektnih aktivnosti, itd.

-Praćenje aktivnosti TAC (Tourism Advisory Committee), tijela pod okriljem Evropske komisije koje ima u nadležnosti turizam, u kojem imamo status posmatrača na svim sastancima. Benefit jeste praćenje trendova u oblasti turizma u državama EU, te zakonodavni okvir, obuke, i sl.

-Aktivnosti sa OECD, u cilju dostave podataka za Crnu Goru, a za izradu OECD izvještaja „Konkurentnost Jugoistočne Evrope 2024“ kao i publikacije „Turistički trendovi i politike“, te online učešće na konferenciju OECD-a o Jugoistočnoj Evropi, na visokom nivou, a na temu „Unapređenje konkurentnosti, postizanje konvergencije“, koja je održana u hibridnom formatu.

Bilateralni nivo

Na bilateralnom nivou su u toku aktivnosti na pripremi međunarodnih Ugovora o saradnji, i to sa Slovenijom, Grčkom, NR Kinom i Mađarskom, koji treba da posluže ka baza za jačanje saradnje između Crne Gore i ovih država, sa fokusom na saradnju u pravcu razvoja turističkog proizvoda.

Službene posjete delegacije Ministarstva i učešće na sajmovima i forumima za turizam, među kojima su sajmovi u Novom Sadu, Beogradu, Londonu, Parizu, kao i Japan Tourism Expo 2024. godine, i mnogi dr. Na marginama ovih događaja je održan veliki broj sastanaka

sa predstavnicima nadležnih državnih institucija, te predstavnicima turističke privrede – turističke agencije i investitori, sa udruženjima iz domena turizma i ugostiteljstva.

Predstavnici Ministarstva su uključeni u rad Odbora za nadgledanje programa Interreg IPA Hrvatska – BiH – Crna Gora 2021-2027. godine i Odbora za nadgledanje programa Interreg IPA Južni Jadran 2021-2027.godine.

➤ **Nabavke u 2024. godini**

1. Nabavka usluga izvođenja muzičkog programa na događaju u Beranama;
2. Nabavka usluga za izradu turističke signalizacije;
3. Nabavka usluga ažuriranja i unapređenja aplikacije o seoskim domaćinstvima u Crnoj Gori „Montenegro Village Explore“;
4. Nabavka usluga u cilju saradnje na organizaciji koncerta povodom obilježavanja 13. jula - Dana državnosti Crne Gore, u Opštini Kolašin;
5. Nabavka usluga na realizaciji prevoza turista na relaciji Kolašin - Biogradsko jezero;
6. Nabavka usluga u cilju saradnje na realizaciji manifestacije povodom proslave Dana Državnosti 13. i 14. jula 2024. godine u Andrijevići;
7. Nabavka usluga u cilju saradnje na podršci manifestaciji „Dani Nemanjića“;
8. Nabavka usluga u cilju saradnje na podršci manifestaciji Vračenovici 2024.godine;
9. Nabavka usluga u cilju podrške aktivnostima Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore na realizaciji „Summer Job 2024“ u cilju stimulisanja zapošljavanja mladih ljudi.

4.2. Odsjek za strateško planiranje

➤ **Osvrt na statističke podatke**

Prema podacima Uprave za statistiku – MONSTAT u svim vidovima smještaja tokom 2024. godine registrovano je 2.606,854 turista (0,25% manje u odnosu na 2023. godinu) koji su ostvarili 15.594,299 noćenja (4,85% manje u odnosu na 2023. godinu). Upoređujući sa 2019. godinom, bilježi se smanjenje od 1,35%, kada su u pitanju dolasci turista, kao i povećanje od 7,93%, kada je riječ o realizovanim noćenjima.

Tabela br. 3: Prikaz Turisti/noćenja

TURISTI NOĆENJA	2024.	2023.	2019.	index 24/23	index 24/19
Turisti	2.606,854	2.613,306	2.642,632	99,75	98,65
domaći	160.291	166.203	135.592	96,44	118,22
strani	2.446,563	2.447,103	2.507,040	99,98	97,59
Noćenja	15.594,299	16.389,279	14.447,880	95,15	107,93
domaći	606.821	610.461	522.382	99,40	116,16
strani	14.987,478	15.778,818	13.925,498	94,98	107,63

Izvor u tabelarnom prikazu: Uprava za statistiku - Monstat

U strukturi noćenja u svim vidovima smještaja, domaći turisti čine 3,8%, a strani turisti 96,1% ukupnog broja noćenja. Domaći turisti su ostvarili 606.821, a strani 14.987,478 noćenja, što je za 0,6% manje odnosno za 5,02% manje u poređenju sa istim periodom prošle godine.

U strukturi ino-turista – najviše noćenja tokom 2024. godine ostvarili su turisti iz Srbije (23,50%), Rusije (18,25%), Bosne i Hercegovine (8,41%), Turske (4,94%), Njemačke (4,73%).

➤ **Prihodi od sektora putovanja/turizma**

Shodno objavljenim podacima CBCG tokom prva tri kvartala 2024. godine od sektora putovanja/turizma od inostranih turista prihodovano je 1,3 mlrd € (1.311.669,000€), što predstavlja ostvarenje od 96,36% u odnosu na prva tri kvartala 2023. godine (prihodovano 1.361.192,000€) i rast od 29,04% u odnosu na devet mjeseci 2019. godine (prihodovano 1.016.472,000€).

➤ **Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu**

Shodno Programu rada Vlade za 2024. godine realizovane su sljedeće aktivnosti:

- ⇒ Plan pripreme ljetnje turističke sezone 2024. godine, usvojen na sjednici održanoj 28.marta 2024. godine i
- ⇒ Plan pripreme zimske turističke sezone 2024-2025. godine, usvojen na sjednici održanoj 25.oktobra 2024. godine.

Donošenje dokumenata ima za cilj jačanje tržišnog ambijenta, povezivanja svih učesnika u sektoru turizma, kao i stejkholdera iz kompatibilnih sektora/djelatnosti, uz nezaobilazno osnaživanje javno-privatnog partnerstva, imperativnu promociju destinacije, dominantno putem kanala digitalnog marketinga. Priprema i donošenje ovih dokumenata treba da ukaže na činjenicu da razvoj turizma sam za sebe nije cilj i nije moguć bez učešća mnogobrojnih subjekata. Na taj način želi se unaprijediti svijest svih sudionika o potrebi da svojim proaktivnim djelovanjem doprinesu da se turizam razvija i da od turizma nemaju koristi samo direktni pružaoci usluga već i ostale djelatnosti.

Planovima su bile obuhvaćene aktivnosti svih subjekata koji učestvuju u stvaranju uslova za nesmetano odvijanje ljetnje i zimske turističke sezone, kako bi iste bile realizovane blagovremeno. Time se, kroz sinhronizovano djelovanje svih stejkholdera, stvaraju uslovi za postizanje dobrih kvalitativnih i kvantitativnih efekata turističke sezone i stvaranje odgovornog tržišnog ambijenta.

- ⇒ Informacija o realizaciji Plana pripreme zimske turističke sezone 2023-2024. godine, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 11. jula 2024. godine i
- ⇒ Informacija o realizaciji Plana pripreme ljetnje turističke sezone 2024. godine, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 26.decembra 2024. godine.

Informacije predstavljaju situacionu analizu, presjek stanja nakon završetka zimske i ljetnje turističke sezone i sumiranje kvantitativnih i kvalitativnih efekata istih. Pored toga, informacije služe kao model evaluacije planiranih aktivnosti, s ciljem daljeg poboljšanja segmenata koji su identifikovani kao izazovi u smislu unapređenja turističke ponude i povećanja prihoda od turizma.

➤ **Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu**

Shodno Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu član 111 („Službeni list Crne Gore", br. 02/18, 04/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21), na predlog ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 4. jula

2024. godine donijela Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu radi obezbjeđivanja visokokvalitetnog turizma u skladu sa strateškim dokumentima (zaključak Vlade Crne Gore broj: 08-330/24-3704/2 od 4. jula 2024. godine).

Imajući u vidu da se Program realizuje u saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore, Vlada je zadužila Ministarstvo i NTOCG da realizuju Program i objave javne pozive.

Programom podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu bile su definisane mjere koje će se realizovati, korisnici sredstava, uslovi za dodjelu sredstava, iznos sredstava, kriterijumi i postupak za dodjelu sredstava.

Cilj Programa podsticajnih mjera je obogaćivanje i unaprjeđenje kvaliteta turističke ponude i bolje dostupnosti destinacije, uz poboljšanje marketing aktivnosti kako bi se privukli turisti sa novih emitivnih tržišta, a u pravcu generisanja većih prihoda u turizmu, produženja turističke sezone, povećanja stepena zauzetosti smještajnih kapaciteta, potrošnje i zaposlenosti.

Na taj način stvaraju se preduslovi za obezbjeđenje održivog razvoja turizma, jer se svim projektima koji će biti podržani kroz Program podsticajnih mjera obezbjeđuje pravilno upravljanje destinacijom (razvoj cjelogodišnjeg proizvoda, ujednačeniji regionalni razvoj), razvijanje socio- ekonomske komponente (otvaranje novih radnih mjesta, podrška postojećim biznisima i preduzetništvu), očuvanje kulturno istorijske baštine (podrška projektima iz kulture kao osnove očuvanja identiteta) i poštovanje principa i standarda koji se odnose na zaštitu životne sredine.

Programom podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu bilo je predviđeno pet mjera podrške i to:

- ✓ Mjera I - Podrška organizovanju manifestacija/festivala;
- ✓ Mjera II - Unaprjeđenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu;
- ✓ Mjera III - Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko- rekreativnom i avanturističkom turizmu;
- ✓ Mjera IV - Podrška za razvoj MICE turizma;
- ✓ Mjera V - Podrška za unapređenje organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima.

Prve tri mjere, od kojih je prva mjera imala dvije podmjere, je realizovalo resorno Ministarstvo za turizam, dok je posljednje dvije mjere realizovala Nacionalna turistička organizacija Crne Gore.

Ukupan broj prispjelih prijava za mjere koje je realizovalo Ministarstvo je 150. Pozitivno je ocijenjeno 111 prijava, dok je odbijeno 39 prijava, jer nijesu bile u skladu sa Programom i javnim pozivima. Od pozitivno ocijenjenih prijava, nakon dostavljanja izvještaja o realizaciji projekata, komisije su donijele odluke o raskidu ugovora sa šest stranaka zbog neispunjavanja uslova, tako da je na kraju izvršena uplata sredstava za realizaciju 105 projekata. Zbog raskida ugovora jedna stranka je pokrenula sudski spor koji je u toku.

- **Akcioni plan Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024.godine** – Ministarstvo nadležno za poslove turizma je u Akcionom planu Strategije prepoznato kao nosilac aktivnosti koja se odnosi na organizovanje sastanaka sa menadžmentom hotela u cilju kvalitetnije primjene Kodeksa ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu. Ova aktivnost se realizuje sa nadležnim direktoratom u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Turističko ugostiteljski objekti su prepoznati kao mjesta gdje se mogu pojaviti ovakvi slučajevi zbog čega angažman i

učešće zaposlenih u tim objektima u smislu prepoznavanja trafikinga i adekvatne reakcije može biti od velikog značaja za suzbijanje i sprječavanje tih pojava. Tokom 2024. godine organizovana su dva seminara zaposlenima u hotelima u Budvi i Podgorici.

- **Akcioni plan Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori-** Ministarstvo nadležno za poslove turizma je Akcionim planom Strategije zaduženo da uradi program razvoja turističke ponude za LGBT-i turiste. Program bi trebao na osnovu Analize trenutnog stanja, potreba i nevalorizovanog turističkog potencijala da usmjeri buduću valorizaciju ove turističke niše kroz jasno definisanje koraka i mjera za realizaciju. Mjere moraju biti realne, ostvarive, te sa fokusom na one koje će omogućiti optimalnu valorizaciju LGBTI turizma, uz minimalno dodatno investiranje budžetskih sredstava. Program mora obuhvatiti definisane ciljeve razvoja LGBTI turizma u Crnoj Gori, sa predlogom mjera/aktivnosti prikazanih kroz Akcioni plan implementacije Programa.

Ova aktivnost nije realizovana tokom 2024. godine zbog nedostatka finansijskih sredstava, zbog čega je prenešena kao obaveza za 2025. godinu.

- **Koordinaciono tijelo za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona**

U cilju efikasnog praćenja odvijanja turističkih sezona i preduzimanja mjera za prevazilaženje izazova u realizaciji, formirano je Koordinaciono tijelo za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona (KT), koje u kontinuitetu daje doprinos na planu prevazilaženja uočenih problema tokom sezone i davanje prijedloga za njihovo dugoročno rješavanje.

Nakon formiranja Ministarstva turizma, isto je Rješenjem br. 04-330/24-939/10 od 30.09.2024. godine, obrazovalo Koordinaciono tijelo za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona, na čijem čelu je ministar turizma, mr Simonida Kordić. Članovi tima su predstavnici ministarstava, opština, javnih preduzeća, turističke privrede i drugih relevantnih subjekata iz oblasti turizma.

Zadatak Koordinacionog tijela je da, u saradnji sa svim učesnicima u formiranju turističkih proizvoda, obezbijedi uslove za nesmetano odvijanje turističkih sezona, kroz mjere i aktivnosti na pripremama za sezonu, kao i minimiziranje problema koji se ispoljavaju tokom trajanja sezona. Takođe, kroz rad Koordinacionog tijela u kontinuitetu se prati stanje na terenu i preduzimaju konkretne aktivnosti u skladu sa okolnostima, trenutnim zahtjevima i potrebama turističke privrede.

Cilj formiranja Koordinacionog tijela je nastavak implementacije započetih i realizacija novih projekata u pravcu daljeg razvijanja kvalitetne i konkurentne turističke ponude Crne Gore, uz unaprijeđenje njene promocije i jačanje pozicije na značajnim emitivnim turističkim tržištima.

Prva sjednica novoformiranog Koordinacionog tijela održana je 14. oktobra 2024. godine i ista se bavila evaluacijom ljetnje turističke sezone i pripremom zimske turističke sezone 2024/2025. godine.

Druga sjednica KT za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona održana je 10. decembra 2024. godine i istoj je, pored članova tima, zbog važnosti tema koje su bile predmet razmatranja, prisustvovali i predstavnici zimskih turističkih centara i Skijališta Crne Gore. Fokus sjednice je bio na pripremi zimske turističke sezone što, između ostalog, uključuje organizaciju novogodišnjih i božićnih praznika i održavanje putnih pravaca, kao i ostale aktivnosti koje prate realizaciju Plana pripreme zimske turističke sezone.

➤ **Saradnja sa Planinarskim Savezom Crne Gore**

Ministarstvo turizma intenzivno sarađuje sa Planinarskim savezom Crne Gore i podržava njihove aktivnosti još od 2008. godine. Posljednji Ugovor o poslovnoj saradnji broj: 018-330/23-3546/4, zaključen je 09.08.2023. godine, a Aneks ugovora broj: 018-330/23-3546/6, zaključen 30.11.2023. godine između pravnog prethodnika ovog ministarstva i Planinarskog saveza Crne Gore, a na osnovu kojeg su opredijeljena sredstva u iznosu od 40.000 € sa PDV-om.

Poslovi saradnje ugovornih strana odnose se na tekuće održavanje planinskih staza, a shodno Planu radova i troškova Planinarskog saveza Crne Gore za održavanje i uređenje planinskih staza Nacionalne mreže sezona 2023. godine. U dijelu koji se odnosi na troškove realizacije aktivnosti predviđenih Planom, predviđena je izrada prototipa Registra staza Nacionalne mreže i infrastrukture, za koji je Planinarski savez duži niz godina dobijao sredstva. Međutim, prema dosadašnjim izvještajima koje je Planinarski savez dostavio resornom ministarstvu, navedena aktivnost do danas nije realizovana, iako je predmetnim Ugovorom jasno precizirana namjena opredijeljenih sredstava.

Formirana je i Radna grupa za unaprijeđenje planinskog turizma Crne Gore, koju čine predstavnici Ministarstva turizma, Ministarstva sporta i mladih, Planinarskog saveza, Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, JP Nacionalni parkovi Crne Gore, Gorske služba spašavanja Crne Gore, predstavnik Planinarskog kluba Komovi i iskusan planinar kao stručni savjetnik.

Imajući u vidu da preostala sredstva iz 2023. godine nijesu utrošena shodno definisanoj namjeni za potrebe izrade prototipa Registra staza, iako je Ministarstvo turizma na tome insistiralo, Ministarstvo će vjerovatno zahtijevati da Planinarski savez izvrši povraćaj preostalih sredstava u Budžet Vlade Crne Gore. S obzirom da Planinarski savez nije realizovao ugovorom dogovorene aktivnosti, Ministarstvo turizma nije potpisalo Ugovor o saradnji sa Planinarskim savezom za 2024. godinu.

➤ **Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine s Akcionim planom**

Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine s Akcionim planom predstavlja krovni strateški dokument, kojim su prepoznate mogućnosti daljeg razvoja turizma, vodeći računa o načelima održivosti, usklađenosti, potencijalima, razvojnim potrebama i zahtjevima privrede, domaćeg i inostranog tržišta. Strategija se odnosi na četvorogodišnji period sa obavezom pripreme godišnjih Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za prethodnu godinu, kao i Predloga akcionog plana za tekuću godinu, sa ciljem efikasnijeg strateškog planiranja razvoja turizma.

➤ **Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore**

-Usvojen je Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za 2023. godinu Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, kao i Predlog Akcionog plana za 2024. godinu na 53. sjednici Vlade Crne Gore.

Izvještajem je dat osvrt na rezultate aktivnosti iz 2023. godine, kao i stepen ispunjenosti operativnih ciljeva i isti je pripremljen u skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata.

Akcioni plan za 2023. godinu obuhvatao je sedam (7) operativnih ciljeva sa 14 mjera i 61 aktivnosti, zatim indikatore rezultata, kao i definisane rokove i nosioce (sa partnerima) koji su nadležni za njihovu realizaciju. Realizacija operativnih ciljeva usmjerena je ka dostizanju strateškog cilja koji glasi: „Investicionim ulaganjima i formalizacijom turističkog prometa Crna Gora se afirmiše kao globalno prepoznata turistička destinacija, sa smanjenom

sezonalnošću poslovanja, umjerenijim regionalnim disbalansom i prioritizacijom turizma u razvojnim politikama.”

U okviru sedam operativnih ciljeva Akcionog plana, definisane su aktivnosti čija realizacija treba da doprinese unapređenju: regulatornog okvira u turizmu uz formalizaciju turističkog prometa; turističke i prateće infra i supra struktura; kvaliteta i kvantiteta smještajnih kapaciteta; kvaliteta diverzifikovanog turističkog proizvoda i ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu, zatim ka razvoju digitalnih, inovativnih rješenja i novih tehnologija u turizmu, i u konačnom, globalnom prepoznavanju Crne Gore kao turističke destinacije.

Analiza informacija, prikupljenih od nadležnih institucija za izradu ovog Izvještaja, ukazuje na konstataciju da je Akcioni plan za 2023. godinu, **realizovan u nivou od 83%, od čega je 57% (35 aktivnosti) u potpunosti i 26% (16 aktivnosti) je djelimično realizovano, dok je 17% (10 aktivnosti) nerealizovano.**

Grafikon br. 4: Procenat realizacija aktivnosti Akcionog plana za 2023. godinu

Najvažniji ostvareni rezultati Akcionog plana za 2023. godinu, kroz realizovane aktivnosti u okviru operativnih ciljeva ogledaju se u:

- ⇒ unaprijeđenoj globalnoj prepoznatljivosti Crne Gore kao turističke destinacije na prioritetnim emitivnim tržištima (operativni cilj 7);
- ⇒ uspješno nastavljenoj diverzifikaciji turističkog proizvoda (operativni cilj 4);
- ⇒ napretku u poboljšanju kvaliteta ljudskih resursa, znanja i vještina u turizmu (operativni cilj 5);
- ⇒ podizanju nivoa kvaliteta usluga u hotelijerstvu, kao najvažnijem segmentu turističkog proizvoda (operativni cilj 3).

Prepoznati izazovi u efikasnijoj realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, odnose se na nedonošenje unaprijeđene zakonske regulative, tj. nerealizovane aktivnosti na planu izrade izmjena i dopuna tri zakona kao preduslova za uspješnije poslovanje turističke privrede i za suzbijanje neformalne ekonomije, kao i na nezadovoljavajući nivo unaprijeđenja postojeće i izgradnje nove turističke i prateće infra i supra struktura.

Razlozi kašnjenja u implementaciji određenog broja aktivnosti tokom 2023. godine, njihove potpune nerealizacije ili prolongiranja za naredni period, odnose se na: složenost tenderskih procedura; nedovoljan iznos opredijeljenih finansijskih sredstava; neriješene imovinsko-pravne odnose; nedovoljno i neadekvatno koordinirane aktivnosti koje su zahtijevale učešće više institucija u njihovoj implementaciji, kao i na promjene u institucijama, sa personalnog i organizacionog aspekta.

Akcioni plan 2023. godine, posebno je bio usmjeren ka podršci segmentu orodnjavanja predlažući, gdje je to moguće, rodno senzitivne indikatore. Može se konstatovati da je uspostavljen, iako ne u dovoljnoj mjeri, pozitivan trend sa aspekta uključenosti žena u realizaciju projekata/obuka odnosno na planu povećanja ženskog preduzetništva. S obzirom da je učešće žena još uvijek na nezadovoljavajućem nivou, potrebno je intenziviranje i širenje opsega aktivnosti u turizmu i sa turizmom povezanim djelatnostima, uz šire institucionalno djelovanje, tj. izmjene određenih zakonskih propisa kojima će se dati ženama adekvatan status u odnosu na muškarce.

➤ **Akcioni plan za 2024. godinu Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine**

Shodno Planu implementacije i monitoringa Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, i u skladu sa Programom rada Vlade za 2024. godinu, pripremljen je i na 53. sjednici Vlade Crne Gore usvojen Akcioni plan za implementaciju Strategije za 2024. godinu.

Sve aktivnosti u Akcionom planu su definisane na osnovu prepoznatih izazova, odnosno prepreka u prethodnom periodu, kao i na osnovu praćenja savremenih turističkih tokova. Akcioni plan 2024. godine, pored ostalih, sadrži i aktivnosti koje imaju višegodišnji karakter (nastavak iz Akcionog plana za 2023. godinu). Realizacijom tako pripremljenog Akcionog plana 2024. godine, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje ciljeva definisanih Strategijom razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, na što efikasniji i kvalitetniji način.

Pomenuti Akcioni plan obuhvata sedam operativnih ciljeva sa odgovarajućim indikatorima učinka u smislu polazne vrijednosti 2021/2019. godine, ostvarene vrijednosti 2023. godine i projekcija u vidu ciljne vrijednosti za 2024. godinu, zatim 15 mjera i 57 aktivnosti sa indikatorima rezultata kao i definisanim rokovima i nosiocima (sa partnerima) za njihovu realizaciju.

Pri izradi Akcionog plana 2024. godine, posebna pažnja je posvećena segmentu orodnjavanja u smislu da, gdje je to moguće, budu definisani rodno senzitivni indikatori. Kada je riječ o kriterijumu procjene uticaja na životnu sredinu, napominjemo da se za sve projekti čija se realizacija odvija (višegodišnji projekti) ili su u planu, moraju sprovesti zakonske procedure i standard koje tretiraju zaštitu životne sredine.

Kroz Akcioni plan, za postizanje operativnih ciljeva predviđen je utrošak u iznosu 12.057.158,01€, od čega se 91,79% sredstava (11.067.158,01€) odnosi na investicione projekte planirane u okviru Kapitalnog budžeta (Turistička djelatnost) za 2024. godinu; 8,21% (990.000,00€) iz tekućeg budžeta tadašnjeg Ministarstva nadležnog za poslove turizma za 2024. godinu.

➤ **Programa razvoja ljudskih resursa u turizmu 2025-2027. godine sa Akcionim planom**

Ljudski resursi, njihova znanja, veštine, sposobnosti i kompetencije predstavljaju ključni faktor poslovanja turističkih preduzeća. Visok kvalitet turističkih usluga zavisi u velikoj mjeri od raspoloživog broja zaposlenih, u kvalitativnom i kvantitativnom smislu. U turizmu, potrošač i zaposleni su upućeni na međusobnu saradnju prilikom kreiranja usluge i ostvarivanja dobrih poslovnih rezultata. Navedeni rezultati zavise od sposobnosti zaposlenih da pruže adekvatnu uslugu, tako da imaju direktni i indirektni uticaj na satisfakciju potrošača.

Shodno navedenom, rezultati u turizmu uslovljeni su kvalitetom usluge, kako zaposlenih tako i njihovih menadžera, profesionalnom pristupu rada, motivacije, zadovoljstva, produktivnosti, vještina itd. Ljudski resursi imaju presudnu ulogu u dostizanju kvalitetne usluge i postizanju efekta zadovoljnog gosta, što daje i samoj kompaniji koja se bavi turizmom, a tim i destinaciji, dugoročnu prednost u odnosu na konkurente

Shodno Programu rada Vlade Crne Gore, a u skladu sa Strategijom razvoja turizma Crne Gore, Ministarstvo turizma je tokom 2024. godine preduzelo aktivnosti na izradi Programa razvoja ljudskih resursa u turizmu 2025-2027. godine sa Akcionim planom.

Ministarstvo je raspisalo ukupno tri Javna poziva za otvoreni postupak javne nabavke za usluge izrade Programa. Za dva raspisana javna poziva nije bilo zainteresovanih ponuđača, dok je za treći poziv pristigla ponuda koja je ocijenjena kao neispravna.

S tim u vezi, Ministarstvo je aktivnost na izradi Programa razvoja ljudskih resursa u turizmu prenijelo kao obavezu za Program rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu.

4.3. Odsjek za praćenje investicija u turizmu

➤ Realizovane aktivnosti koje su predviđene Programom rada Vlade Crne Gore

- Informacija o aktivnostima na realizaciji prioriternih projekata iz oblasti turizma, za period jul – decembar 2023. godine, usvojena na sjednici održanoj 4.4.2024. godine;
- Informacija o aktivnostima na realizaciji prioriternih projekata iz oblasti turizma, za period januar – jun 2024. godine, usvojena na sjednici održanoj 15.11.2024. godine;
- Informacija o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu bili predmet privatizacije, usvojena na sjednici Vlade održanoj 26. decembra 2024. godine.

Navedenim informacijama dat je pregled aktivnosti na realizaciji prioriternih projekata u oblasti turizma: valorizacija lokaliteta na prostorima Bjelasice i Durmitora, planinski centar „Kolašin 1600”, Kolašin i Vojno-turistički kompleks „Mediterran, Žabljak; izgradnja turističkog kompleksa, marine i prateće infrastrukture „Porto Montenegro” Tivat; izgradnja turističkog kompleksa „Portonovi”, Kumbor, Herceg Novi; izgradnja turističkog kompleksa „Luštica Bay”, Tivat; izgradnja turističkog kompleksa „Plavi horizonti” Tivat; rekonstrukcija tvrđave „Mamula” na ostrvu Lastavica, Herceg Novi; izgradnja Hotela „Kraljičina plaža” Sveti Stefan, Budva i turistička valorizacija dijela imovine HTP „Ulcinjaska Rivijera”, AD Ulcinj, hoteli „Bellevue” i „Olympic”.

➤ Realizovane aktivnosti koje nijesu predviđene Programom rada Vlade Crne Gore

- Informacija u vezi sa zahtjevom „Skijališta Crne Gore” DOO Mojkovac za obezbjeđenje finansijskih sredstava neophodnih za redovno poslovanje Društva, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 21. marta 2024. godine;
- Informacija u vezi sa zahtjevom „Turistički centar Durmitor” DOO Žabljak za obezbjeđenje finansijskih sredstava neophodnih za redovno poslovanje Društva, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 21. marta 2024. godine;
- Informacija o davanju saglasnosti za zaključenje ugovora o investicionom kreditu DOO „Žičara Kotor Lovćen”, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 25.04.2024. godine;
- Informacija o davanju saglasnosti za zaključenje ugovora o angažovanju nezavisnog inženjera za projekat žičare Kotor – Lovćen s Predlogom ugovora, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 3.10.2024. godine;
- Informacija u vezi sa zahtjevom „Skijališta Crne Gore” DOO Mojkovac za obezbjeđenje finansijskih sredstava neophodnih za redovno poslovanje Društva, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 1. novembra 2024. godine.
-

➤ **Projekat izgradnje žičare Kotor - Lovćen**

Ugovor o koncesiji za realizaciju projekta izgradnje žičare Kotor - Lovćen („Ugovor”) između Vlade Crne Gore („Koncedent”) i Konzorcijuma „Leitner – žičara Kotor 1350“, koji čine privredna društva Novi Volvox d.o.o. iz Podgorice i LEITNER AG / SpA („Koncesionar”), potpisan je 15.12.2021. godine. Predviđeno trajanje koncesije za predloženu realizaciju Projekata, u skladu sa članom 8 Zakona o koncesijama je 30 godina, od datuma ispunjenja preduslova predviđenih u Ugovoru o koncesiji. Ugovorom je definisana i koncesiona naknada 15% od neto vrijednosti profita od upravljanja žičarom i pratećim sadržajima (restoran, parking, suvenirnica). Koncesionar se shodno Ugovoru obavezao da u realizaciju projekta izgradnje žičare uloži cca. 20 miliona €. Žičara Kotor – Lovćen je sa operativnim radom počela 14.8.2023. godine.

U 2024. godini, Ministarstvo je intenziviralo aktivnosti u cilju ispunjenja obaveza predviđenih Ugovorom o koncesiji i obaveza predviđenih Tripartitnim ugovorom, kao i aktivnosti na rješavanju svih otvorenih pitanja u vezi sa realizacijom projekta žičare Kotor-Lovćen. Takođe, Ministarstvo je pripremilo i uputilo Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje Informaciju o davanju saglasnosti za zaključenje ugovora o investicionom kreditu DOO „Žičara Kotor Lovćen”, a ista je usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 25.4.2024. godine.

Ministarstvo je 7.6.2024. godine uputilo Zahtjev CEDIS-u za zaključivanje ugovora o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju za pristupni put do izlazne stanice Kuk žičare, trafostanicu 10/0,4kV Kuk 2x1000 kVA sa priključnim kablom. Koncesionar je dostavio Ministarstvu revidovane finansijske izvještaje za 2023. godinu sa obračunom koncesione naknade, međutim otvoreno pitanje predstavlja srazmjerni udio površine koji zahvata koncesiono područje iz kog razloga je Ministarstvo uputilo Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine dopis u vezi sa dostavljanjem podataka 9.5.2024. godine, kao i Ugovor o koncesiji Upravi za nekretnine 11.7.2024. godine, a radi utvrđivanja i usmjeravanja dijela koncesione naknade, koja je predviđena Ugovorom o koncesiji. Dodatno, Ministarstvo je pripremilo i uputilo Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje Informaciju o davanju saglasnosti za zaključenje ugovora o angažovanju nezavisnog inženjera za projekat žičare Kotor – Lovćen sa predlogom ugovora i ista je usvojena na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 3.10.2024. godine.

Potrebno je razmotriti da se u rješavanje otvorenih pitanja u narednom periodu uključi i Radna grupa koja je formirana od strane Ministarstva finansija.

➤ **Aktivnosti na valorizaciji turističkih lokaliteta, koji su u prethodnom periodu bili predmet privatizacije**

Programom rada Vlade Crne Gore predviđena je izrada Informacije o aktivnostima na valorizaciji turističkih lokaliteta koji su u prethodnom periodu kroz različite modele privatizovani a koji se prate u okviru Odsjeka.

U pitanju su sljedeći projekti:

1. Hotel „Cristal Rivijera” Petrovac;
2. Hotel „As” Perazića Do;
3. Hotel „Mediteran” Ulcinj;
4. Hotel „Galeb” Ulcinj;
5. Hotel „Grand Lido i Apartmani Lido”;
6. Hotel „Planinka” Žabljak.

Shodno Zaključku, Ministarstvo turizma je zaduženo da i dalje nastavi da prati navedene projekte i kroz godišnju Informaciju povratno informiše Vladu Crne Gore.

➤ **Plan javnih nabavki za 2024. godinu**

Shodno Planu javnih nabavki za 2024. godinu predviđena je nabavka usluge Imenovanja kontrolora za projekat Kolašin 1600, procijenjene vrijednosti 28.925,75€. Rješenje o obrazovanju komisije za sprovođenje postupka javne nabavke za izbor najpovoljnije ponude za nabavku usluga Imenovanje kontrolora za projekat Kolašin 1600 Kolašin formirano je 13.3.2024.godine. Javna nabavka (otvoreni postupak) objavljena je na portalu za Javne nabavke (CeJN) 11.4.2024. godine i trajala je do 29.4.2024. godine kada je i pokrenut postupak otvaranja ponuda o čemu je sačinjen Zapisnik o otvaranju ponuda. Komisija za sprovođenje postupka javne nabavke izvršila je uvid i konstatovala da se prijavio jedan ponuđač, sa podugovaračima, sa ponudom od 27.720,00€. Kako je u predmetnom postupku pristigla samo jedna ponuda koja nije bila ispravna, postupak se poništio. Postupak pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda završen je 17.6.2024. godine.

Ministarstvo turizma je objavilo novi otvoreni postupak Javne nabavke dana 19.12.2024. godine koji je trajao do 10.1.2025. godine. Sačinjen je Zapisnik o otvaranju ponuda i za isti Komisija još uvijek nije donijela odluku o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda.

Takođe, u 2024. godini bila je predviđena Nabavka usluge kontrolora za praćenje realizacije privatizacionih ugovora iz oblasti turizma, procijenjene vrijednosti 20.000€. Jednostavna nabavka objavljena je na portalu za Javne nabavke (CeJN) 17.4.2024. godine i trajala je do 24.4.2024. godine. Obavještenje o ishodu postupka jednostavne nabavke objavljeno je 28.5.2024. godine. U predmetnom postupku jednostavne nabavke izabrana je jedna ponuda, koja je prihvaćena.

➤ **Podrška skijalištima zbog prevazilaženja posljedica nastalih zbog loše turističke sezone**

Resorno ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom finansija obezbijedilo je finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 385.000,00€ u cilju saniranja posljedica nastalih zbog loše zimske turističke sezone usljed nedostatka sniježnih padavina i to za preduzeća „Skijališta Crne Gore” DOO Mojkovac u iznosu od 300.000,00€ i „TC Durmitor” DOO Žabljak, u iznosu od 85.000,00 €.

➤ **Informacija o statusu mjere „Subvencija kamate na reprogram namjenskih kredita“**

Zaključkom Vlade Crne Gore br. 07-3705 od 23. jula 2020. godine usvojen je Treći paket socio-ekonomskih mjera, u okviru kog je kreirana mjera IV Kratkoročne mjere podrške sektorima — IV 1: Podrška sektoru turizma. Ranije Ministarstvo održivog razvoja i turizma je 18.8.2020. godine objavilo Javni poziv za dostavljanje zahtjeva za subvencionisanje kamate tokom grejs perioda datog prilikom reprograma postojećih namjenskih kredita za turizam i ugostiteljstvo.

Po Javnom pozivu je pristiglo zahtjeva 180, od kojih je za 134 pozitivno odlučeno i za iste su isplaćena sredstva u iznosu od 6.735.372,28 € i iznos državne pomoći je evidentiran u Covid registra. Ukupno odbijeno 46 zahtjeva.

Za pojedine odbijene zahtjeve pred Upravnim sudom Crne Gore u toku su postupci po tužbama u vezi donijetih Rješenja o odbijanju za privredne subjekte, koji nijesu ispunili uslove iz Javnog poziva. Trenutno je u toku 16 sudskih sporova prema Ministarstvu turizma vezano za Rješenja o odbijanju i za iste se u narednom periodu očekuju presude.

➤ **Otvorena pitanja sa jasno naznačenim prioritetima**

Za pojedine odbijene zahtjeve pred Upravnim sudom Crne Gore u toku su postupci po tužbama u vezi donijetih Rješenja o odbijanju za privredne subjekte, koji nijesu ispunili uslove iz Javnog poziva. Planirane aktivnosti do kraja godine i odgovori po pitanju tužbi i dostavljanje potrebne dokumentacije Upravnom sudom.

➤ **Slobodan pristup informacijama**

Odsjek za praćenje investicija u turizmu vršio je prikupljanje informacija i sačinjavanje rješenja o slobodnom pristupu informacijama. U toku 2024. godine doneseno je 20 rješenja o slobodnom pristupu informacijama po zahtjevima podnosilaca, od čega je 12 zahtjeva usvojeno, tri zahtjeva su djelimično usvojena dok je pet zahtjeva odbijeno. Takođe, Odsjek za praćenje investicija u turizmu vršio je odlučivanje po pristiglim žalbama i dostavljao spise predmeta po zahtjevima Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

4.4. Direkcija za praćenje investicija na sjeveru

➤ **Realizovane aktivnosti koje su predviđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu**

- „Informacija o aktivnostima na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture za period jul-decembar 2023. godine“, usvojena na sjednici 11. aprila 2024. godine (Zaključak broj: 08-330/24-1830/2), a za sljedeće projekte: Ski centar „Kolašin 1600“, Ski centar „Žarski“, Ski centar „Cmiljača“, Ski centar „Savin Kuk“, Ski centar „Štedim - Hajla“ i Valorizacija Đalovića pećine;
- „Informacija o aktivnostima na realizaciji razvojnih projekata na unapređenju turističke infrastrukture za period januar-jun 2024. godine“, usvojena na sjednici 15. novembra 2024. godine (Zaključak broj: 10-330/24-6175/2), a za sljedeće projekte: Ski centar „Kolašin 1600“, Ski centar „Žarski“, Ski centar „Cmiljača“, Ski centar „Savin Kuk“, Ski centar „Štedim - Hajla“ i Valorizacija Đalovića pećine.

➤ **Realizovane aktivnosti koje nijesu predviđene Programom rada Vlade Crne Gore**

- „Informacija o prekidu elektroopskrbe državnog skijališta „Ski centar Kolašin 1600“ u susret zimskoj turističkoj sezoni 2024/2025“, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore 2. decembra 2024. godine (Zaključak broj: 10-010/24-6732/2);
- „Informacija o finansiranju izgradnje i održavanja višenamjenske sportske i rekreativne infrastrukture na prostoru skijališta Savin kuk, Durmitor, usvojena na sjednici Vlade Crne Gore 19. decembra 2024. godine (Zaključak broj: 10-330/24-7105/2).

Pregled ostalih aktivnosti:

➤ **Priprema predloga projekata za Kapitalni budžet 2025. godine**

U saradnji sa lokalnim samoupravama sjevernih opština i TC Durmitor, pripremljeni su obrasci i kandidovani su projekti za Kapitalni budžet za 2025. godinu prema Ministarstvu finansija:

1. Sistem za vještačko osnježavanje na ključnom dijelu staza – Skijalište Savin kuk - procijenjene vrijednosti 2.490,000€.
2. Zamjena Ski lifta br. 16 tipa sidro - Skijalište Savin kuk - procijenjene vrijednosti 1.570,000€.

3. Izgradnja i rekonstrukcija puta Gusinje – Grebaje, opština Gusinje - procijenjene vrijednosti 4.578,328€.
4. Sanacija lokalnog puta L-37 Rubeža – Krnovo – Meka dola, sa krakom do rekreativnog kompleksa „Vučje” - procijenjene vrijednosti 4.490,310€.
5. Zamjena „Ski lifta br. 14” tipa sidro i izrada ljetnje staze za skijanje – Skijalište Savin kuk – procijenjene vrijednosti 1.970,000€.

➤ **Višegodišnji razvojni projekti iz potprograma „Unapređenje turističke ponude“ Kapitalnog budžeta Crne Gore**

Na realizaciji razvojnih projekata izgradnje Ski centara na Bjelasici sa kolašinske, bjelopoljske i mojkovačke strane, Ski centra na Savinom kuku na Durmitoru, Ski centra na Štedimu i Hajli i valorizaciji Đalovića pećine, a koji podrazumijevaju izgradnju putne infrastrukture, pristupnih saobraćajnica i parkinga, elektro i telekomunikacione infrastrukture, sistema vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda, uslužno-ugostiteljskih objekata, žičara, ski staza, pješačkih staza, ukupno je do polovine 2024. godine kroz Kapitalni budžet Crne Gore investirano preko 113,7 miliona €.

U cilju efikasnije realizacije kapitalnih projekata Ministarstvo je u protekloj godini imala intenzivnu saradnju u cilju praćenja projekata, vršenja koordinacije realizacije aktivnosti od značaja za projekte i rješavanje otvorenih pitanja na projektima sa brojnim relevantnim institucijama i subjektima - Upravom za kapitalne projekte, Skijalištima Crne Gore, Turističkim centrom Durmitor, Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Ministarstvom finansija, Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvom ekonomije, Agencijom za zaštitu životne srede, CEDIS-om i lokalnim samoupravama Kolašina, Bijelog Polja, Rožaja, Mojkovca i Žabljaka.

➤ **Ski Centar „Kolašin 1600“, Kolašin**

-Stavljanje u funkciju dva ski lifta, tipa „tanjir“ i tipa „sidro“, za zimsku sezonu 2024/2025. godinu, a na osnovu kontinuirane saradnje sa Korinsikom projekta (Skijališta Crne Gore) i Upravom za kapitalne projekte. Angažovano je i privredno društvo „CEMA“ za vršioca tehničkog pregleda radova izvedeni na ski liftovima, u cilju dobijanja upotrebne dozvole za iste.

U decembru 2024. godine potpisan je Ugovor o pružanju usluga sa „CEMA“ doo Podgorica, sa sjedištem u Podgorici, za realizaciju usluga vršenja tehničkog pregleda da su radovi izvedeni na ski liftovima (SKI LIFT 1, SKI LIFT 2 i SKIJAŠKE STAZE uz LIFT 2 u zoni skijališta „Kolašin 1600” u Kolašinu) u skladu sa revidovanim glavnim projektom, kao i propisima, standardima, tehničkim normativima i normama kvaliteta koje važe za pojedine vrste radova, odnosno materijala, opreme i instalacija u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i izgradnji objekta.

Ugovorena cijena bez PDV-a za predmetne usluge iznosi 7.888,00 € bez PDV-a, iznos PDV 1.656,48 €.

-Sanacija ski staze 17 (uz žičaru K7 – Klisura) – Uprava za kapitalne projekte je sprovela javnu nabavku koja je poništena jer nije bilo pristiglih ponuda.

-Riješeno pitanje vlasništva TS 35/10kV „Jezerine“ - Nakon više godina riješeno pitanje prenošenja vlasništva TS „Jezerine“ sa Ministarstva. Uspješno iskomunicirano povlačenje tužbenog zahtjeva od strane EPCG.

Nakon prekida elektroosnabdijevanja državnog skijališta „Ski centar Kolašin 1600” električnom energijom, u cilju rješavanja problematike uoči zimske sezone ostvarena

intenzivna komunikacija i međuresorska saradnja sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Upravom za saobraćaj, CEDIS-om, Skijalištima Crne Gore i Opštinom Kolašin.

Rješavanje problematike oko nestabilnosti stuba broj 4 Žičare K7 „Klisura” koji su nastali usljed izgradnje objekata od strane trećih lica na parcelama u blizini stuba žičare. Intenzivna komunikacija sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine - Direktoratom za inspekcijski nadzor, Komunalnom, Komunalnom inspekcijom Opštine Kolašin i Skijalištima Crne Gore.

U cilju dalje realizacije izgradnje garaže na kolašinskom skijalištu Upravi za kapitalne projekte dostavljen na dalje postupanje potpisan „Projektni zadatak za izradu Glavnog projekta pristupnih saobraćajnica za prilaz garaži za potrebe skijališta u Kolašinu.” U cilju pripreme predmetnog projektnog zadatka, ostvarana je intenzivna i kvalitetna saradnja sa Upravom za saobraćaj.

U Ministarstvu su pokrenute aktivnosti u cilju traženja alternativnih prelaznih rješenja za obezbjeđivanje vještačkog osnježavanja jednog dijela skijališta Kolašin 1600, a u cilju obezbjeđivanja odvijanja naredne zimske turističke sezone i skijanja.

➤ **Ski Centar „Žarski“, Mojkovac**

Nakon uspješne komunikacije sa kolegama iz Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, dobijen je precizan status postupaka za eksproprijacije na projektima žičare „Z4” na Žarskom, ski staza uz žičaru i pristupnog puta Vragodo-Vrioca Žarski katun.

U cilju pokretanja aktivnosti na spajanju budućih ski centara Žarki i Cmiljača, nakon prijema i uvida u opštinsku „Odluku o određivanju lokacije za izgradnju lokalnog objekta od opšteg interesa: žičara na lokaciji dijela KO Bjelojevići, opština Mojkovac” (br. 01-018/23-1168 od 15.5.2023. godine) i „Programski zadatak sa elementima urbanističko-tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju lokalnog objekta od opšteg interesa – žičare na lokaciji dijela KO Bjelovići, opština Mojkovac za potrebe Skijališta Crne Gore i Ski centra „Žarski” (br. 01-018/23-1168 od 15.5.2023. godine), čiji sastavni dio je i skica (kao grafički prilog) trase žičare, izvršena je analiza i utvrđena je vlasnička struktura parcela u KO Bjelojevići i KO Majstorovina, a kako slijedi: od ukupno 15 parcela, devet je u privatnom vlasništvu, pet u državnom, a jedna je u vlasništvu države i privatnog lica.

➤ **Ski Centar „Cmiljača“, Bijelo Polje**

Problematike usklađenosti Bazne stanice i polazne stanice žičare „Z7” – Ministarstvo je sprovodilo aktivnosti u cilju rješavanja višegodišnjeg otvorenog pitanja na izgradnji objekta Bazne stanice na budućem Ski centru „Cmiljača”, kroz izradu konceptualnog rješenja mikrolokacije, odnosno izradu Master plana. Naime, početkom jula mjeseca je sprovedena procedura pribavljanja putem jednostavne nabavke ponuda za nabavku usluge izrade „Master Plana za Ski centar „Cmiljača” u Bijelom Polju”, međutim odabir ponude nije sproveden.

Dalekovod Ribarevine – Cmiljača – nakon višegodišnjeg problema izgradnje Dalekovoda Ribarevine – Cmiljača, Ministarstvo je, nakon brojnih prethodnih aktivnosti sa Upravom za kapitalne projekte, predalo zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju ovog značajnog elektroenergetskog objekta, kojim se obezbjeđuje struja za ski centre Cmiljača i Žarski.

➤ **Ski Centar „Savin kuk“, Žabljak**

Projekat izgradnje Ski poligona na skijalištu Savin kuk – nakon dužeg perioda imamo prvu investiciju na skijalištu Savin kuk, Durmitor, koja je realizovana kroz Kapitalni budžet Crne Gore, a sve u cilju unapređenja turističke ponude na ovom funkcionalnom skijalištu. Ski poligon koji se sastoji od pokretne trake i tjubing staze je stavljen u funkciju krajem 27.12.2024. godine.

S obzirom na činjenicu da zbog nedostatka sniježnih padavina u posljednje dvije sezone nije bilo zimskih turističkih sezona na skijalištu Savin kuk, resorno Ministarstvo je ocijenilo neophodnim pokrenuti aktivnosti na pripremi i realizaciji projekta izgradnje tehnološki savremenog sistema za vještačko osnježavanje jednog dijela skijališta na Savinom kuku, posebno uzimajući u obzir da je na lokalitetu već izgrađena vještačka akumulacija, čemu se i pristupilo. Obezbijeđena su sredstva u iznosu od 182.000 € iz budžeta Ministarstva turizma.

Nakon što je ranijem Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera dostavljena prva verzija „Studije izvodljivosti rekonstrukcije skijališta Savin kuk“, koju je Obrađivač („Berza“ d.o.o. Bar) na komentare, isti su pripremljeni u Direkciji za praćenje investicija na sjeveru.

Javnoj nabavci za izradu Studija se u prethodnom Ministarstvu u prethodnom periodu pristupilo kao jednom od koraka u cilju stvaranja preduslova za nastavak investicionih aktivnosti, unapređenja ponude i modernizacije skijališta na lokalitetu Savin kuk.

➤ **Ski Centar „Štedim- Hajla“, Rožaje**

-Javni konkurs za izradu idejnog arhitektonskog rješenja za objekat Bazne stanice- U kontinuiranoj saradnji sa kolegama iz Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državnu imovinu, Javni konkurs za izradu Idejnog rješenja je raspisan polovinom maja 2024. godine, a dinamika je bila da konkursno rješenje bude dostavljeno resornom Ministarstvu početkom septembra mjeseca, kako bi se onda pristupilo daljoj realizaciji pripreme projektnog zadatka i izgradnje objekta Bazne stanice na budućem ski centru. Međutim, stručna Komisija Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državnu imovinu proglasila je međunarodni konkurs neuspjelim.

Krajem novembra 2024. godine Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine je donijelo Odluku o raspisivanju nacionalnog Konkursa za idejno arhitektonsko rješenje bazne stanice za potrebe ski centra „Hajla i Štedim“, sa rokom za predaju radova do 14.2.2025. godine.

-Elektroenergetsko snabdijevanje – Uspješno su se sprovodile koordinirane aktivnosti na realizaciji projekta izgradnje složenog elektroenergetskog projekta koji se sastoji od izgradnje nekoliko trafostanica i dalekovoda, a kojim se obezbjeđuje elektro snabdijevanje budućeg ski centra na Štedimu-Hajli.

➤ **Valorizacija Đalovića pećine**

-Izrada Studije prijedloga mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije u Đalovića pećini – Nakon brojnih konsultacija i intenzivne saradnje sa Agencijom za zaštitu životne sredine finalizovan je Projektni zadatak za izradu Studije, potpisan od strane resornog Ministarstva i dostavljen je Upravi za kapitalne projekte na dalju nadležnost raspisivanja javne nabavke. Izrada studije predstavlja preduslov za dalji nastavak realizacije ovog speleološkog objekta, odnosno za nastavak radova na otvoru i unutrašnjosti Đalovića pećine, koji su obustavljeni nakon što je nastala šteta u prirodi u avgustu/septembru 2022. godine.

Međutim, s obzirom da je Agencija za zaštitu životne sredine u septembru informisala da je obezbijedila sredstva za izradu studije nultog stanja u Đalovića pećini, javna nabavka koju je raspisala Uprava za kapitalne projekte u julu mjesecu, a kojom je bila predviđena izrada studije remedijacije i nultog stanja pećine, je na zahtjev Ministarstva obustavljena.

-Pripremljen i potpisan projektni zadatak za izgradnju izgradnja 10kV dalekovoda sa pristupno servisnim putem i STS 1x250kVA na lokalitetu Đalovića pećina – Dostavljen Upravi za kapitalne projekte u cilju nastavka aktivnosti na raspisivanju tendera.

-Pripremljen i potpisan projektni zadatak za izgradnju 10kV kablovskog voda od TS 35/10kV Bistrica do TS za potrebe Vizitiring centra i izgradnje TS 10kV za potrebe Vizitiring centra Đalovića pećine – Dostavljen Upravi za kapitalne projekte u cilju nastavka aktivnosti na raspisivanju tendera.

Ministarstvo je imalo aktivnosti i u vezi sa davanjem saglasnosti za ustanovljenje prava službenosti za izgradnju predmetnog elektroenergetskog objekta na katastarskim parcelama u državnom vlasništvu, kako bi mogla da se završi revizija Glavnog projekta za predmetni elektroenergetski objekat i potom nastave dalje aktivnosti na realizaciji kapitalnog projekta.

Ministarstvo je imalo intenzivnu komunikaciju sa Agencijom za zaštitu životne sredine i Upravom za kapitalne projekte u cilju dobijanja mišljenja o mogućnosti izvođenja ugovorenih radova izvan Đalovića pećine (ugovorene radove koje je UKP kroz javne nabavke u prethodnim godinama zaključila sa izvođačem radova).

Takođe, Ministarstvo je intenzivno sarađivalo sa Agencijom u cilju kreiranja pretpostavki za planirane radove na uređenju unutrašnjosti Đalovića pećine.

4.5. Direkcija za pripremu predloga propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva i vođenje upravnih postupaka

➤ Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu

Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu dva puta je usvojen na sjednicama Vlade Crne Gore. Stupanjem na dužnost 44. Vlade Crne Gore, Predlog je sa ostalim setom zakona povučen iz skupštinske procedure i vraćen Ministarstvu na ponovno razmatranje. Ministarstvo je obrazovalo Radnu grupu sa zadatkom da razmotri tekst navedenog predloga zakona Rješenjem broj: 0420-330/24-799/1 od 25.3.2024. godine.

Dana 20.2.2024. godine, ranije Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, održalo je sastanak sa predstavnicima Regionalne razvojne agencije za Bjelasicu, Komove i Prokletije, stalne radne grupe za ruralni razvoj i Udruženja seoskih domaćinstava sa inicijativom za korekcije Predloga Zakona o turizmu i ugostiteljstvu u cilju sagledavanja problema sa kojima se mogu susresti djelatnici ruralnog turizma kao i iznalaženja rješenja koja će biti u opštem interesu. Sastanak je bio prilika da se posveti pažnja eventualnim problemima koji bi u praksi mogle predstavljati barijeru za pružanje usluga ruralnog turizma, a koje novi Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu reguliše, kao i da se daju predlozi na korekcije pojedinih normi.

Ministarstvo je u izvještajnom periodu donijelo tri pravilnika i to:

-Pravilnik o obrascu i načinu upotrebe legitimacije turističkog vodiča („Službeni list Crne Gore", br. 13/24 od 16.2.2024. godine);

-Pravilnik o obrascu i načinu upotrebe legitimacije turističkog animatora („Službeni list Crne Gore", br. 13/24 od 16.2.2024. godine) i

-Pravilnik o obrascu i načinu upotrebe legitimacije turističkog pratioca („Službeni list Crne Gore", br. 13/24 od 16.2.2024. godine).

➤ **Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama**

Vezano za navedeni Predlog, Ministarstvo radi na njegovom nacrtu. Održan je inicijalni sastanak Radne grupe 10.5.2024. godine.

➤ **Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi**

Vezano za navedeni Predlog, Ministarstvo radi na njegovom nacrtu. Održan je inicijalni sastanak Radne grupe 10.5.2024. godine.

Ministarstvo radi na pripremi novog Rješenja o kategorizaciji turističkih mjesta. Odredbama člana 36 Zakona o turističkim organizacijama („Službeni list Republike Crne Gore", br. 11/04, 46/07, „Službeni list Crne Gore", br. 73/10, 40/11, 45/14, 42/17, 27/19) propisano je da se turistička mjesta prema svom značaju za turizam razvrstavaju u kategorije: A, B, C i D, te da se ista razvrstavaju u odgovarajuću kategoriju prema kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima. U istom članu je propisano da se kategorizacija turističkih mjesta vrši svake pete godine aktom Ministarstva. Obzirom na član 36 Zakona o turističkim organizacijama, ranije Ministarstvo održivog razvoja i turizma je na osnovu tada aktuelnih podataka donijelo Rješenje o kategorizaciji turističkih mjesta broj: 101-2382/26-2016 od 12.7.2017. godine („Sl.list CG" br.047/17).

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je 24.1.2024. godine je Upravi za statistiku Crne Gore „Monstat", kao i svim crnogorskim opštinama uputilo zahtjev za dostavljanje podataka potrebnih za kategorizaciju turističkih mjesta, a zatim Urgenciju I 4.4.2024. godine, Urgenciju II 12.6.2024. godine, te Urgenciju III 22.8.2024. godine.

Ministarstvo je u cilju donošenja Rješenja o kategorizaciji turističkih mjesta obrazovalo Komisiju za pripremu rješenja, broj: 01-330/24-1333/1 od 24.6.2024. godine.

U toku izvještajnog perioda Direkcija za pripremu predloga propisa iz oblasti turizma i vođenje upravnih postupaka izdalo je ukupno 86 mišljenja, odnosno tumačenja normi iz Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, Zakona o turističkim organizacijama i Zakona o boravišnoj taksi.

➤ **Upravni postupanje**

U okviru Direkcije za pripremu predloga propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva i vođenje upravnih postupaka po osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu („Sl. list CG", br. 02/18, 04/18, 13/18, 25/19, 76/20, 130/21 i 84/24), odlučuje se u prvostepenom upravnom postupku:

- po zahtjevima stranaka za izdavanje odobrenja za rad ugostiteljskih objekata vrste hotel, motel, pansion, turističko naselje, apart hotel, hotel sa kondo modelom poslovanja, hotel sa mješovitim modelom poslovanja, etno selo, nacionalni restoran, turistički apartmanski blok (10 i više turističkih apartmana), kamp i seosko domaćinstvo;
- po zahtjevima stranaka za odobrenje za rad i licenci turističkih agencija vrste organizator putovanja i posrednik i odobrenja za rad i legitimacije turističkih vodiča,
- po osnovu Zakona o skijalištima („Sl. list CG", br. 21/14) izdavanje odobrenja za rad skijališta,
- po osnovu Zakona o raftingu („Sl. list CG", br. 53/11, 53/15 i 57/16) odobrenja za pružanje usluga rafting i

-po osnovu Zakona o turističkim organizacijama („Sl. list CG”, br. 11/04, 46/07, 73/10, 40/11, 45/14 i 42/17) rješenja o upisu turističkih organizacija u Centralni turistički registar (CTR).

U Direkciji za pripremu predloga propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva i vođenje upravnih postupaka u izvještajnom periodu donijeto je 1052 rješenja u prvostepenom upravnom postupku:

- 423 rješenja o odobrenjima za rad ugostiteljskih objekata
- 53 rješenja i licenci o odobrenjima za rad turističkih agencija
- 337 rješenja o dodjeli kategorije za ugostiteljske objekte
- 88 rješenja i legitimacija za pružanje usluga turističkih vodiča
- 51 rješenja po zahtjevu stranaka za prestanak rada za obavljanje ugostiteljske i turističke djelatnosti
- 4 rješenja za pružanje usluga raftinga
- 6 rješenje o odobrenju za rad skijališta
- 21 rješenja o obustavljanju postupka
- 22 rješenja kojima se zahtjevi stranaka odbijaju
- 10 uvjerenja o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija u okviru Direkcije
- 8 rješenja o ukidanju odobrenja za obavljanje djelatnosti turističkih agencija
- 3 predmeta ustupljena nadležnim organima na postupanje
- 2 rješenja o upisu lokalnih turističkih organizacija u Centralni turistički registar
- 24 rješenja o upisu turističkih zastupnika u Centralni turistički registar

U izvještajnom periodu protiv prvostepenih rješenja pokrenuta su dva upravna spora pred Upravnim sudom Crne Gore po osnovu odbijanja zahtjeva za obavljanje djelatnosti i dva upravna spora po osnovu odbijenih zahtjeva stranaka za poništavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

Takođe, u okviru Direkcije za pripremu predloga propisa iz oblasti turizma i ugostiteljstva i vođenje upravnih postupaka odlučuje se i u drugostepenom upravnom postupku tj. postupa se po žalbama na rješenja Uprave za inspekcijske poslove – Odsjeka za inspekciju turizma.

Po žalbama protiv rješenja koje je donijela Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek turističke inspekcije, u izvještajnom periodu formirano je osam predmeta u drugostepenom postupku. Po osnovu svih žalbi odlučeno je u zakonski propisanom roku.

Protiv rješenja donešenog u drugostepenom upravnom postupku pokrenutio je sedam upravnih sporova tužbom pred Upravnim sudom Crne Gore, koji postupci su u toku.

Bitno je istaći da su službenici (ovlašćena službena lica određena aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ministarstva za vođenje upravnog postupka i donošenje rješenja).

Nadalje, svi obrasci kojima se pokreću upravni postupci dostupni su na web sajtu ministarstva (formulari/obrasci), kao i Centralni turistički registar (CTR) koji se odnosi na redovno unošenje novih ugostiteljskih objekata, turističkih djelatnosti, kao i ažuriranje postojećih. Podaci o primjeni odredaba propisa o upravnom postupku za pribavljanje po službenoj dužnosti vezani su za Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata (CRPS).

U izvještajnom periodu sva rješenja donijeta u prvostepenom upravnom postupku od strane Ministarstva unijeta su u Centralni turistički registar.

⇒ **Nadležnosti**

Turistička inspekcija vrši nadzor nad sprovođenjem sljedećih zakona: Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, Zakon o skijalištima, Zakon o raftingu, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o inspekcijskom nadzoru.

Nadzor se sprovodi i nad primjenom velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu navedenih zakona.

U turističkoj inspekciji obavljaju se poslovi koji se odnose na: vršenje inspekcijskog nadzora nad primenom zakona i drugih propisa kojima se uređuju oblasti turizma i ugostiteljstva i preduzimanje propisanih upravnih i kaznenih mera u vršenju inspekcijskog nadzora; nadzor nad neregistrovanim subjektima; planiranje i praćenje stanja u oblasti inspekcijskog nadzora koje je u djelokrugu turističke inspekcije; utvrđivanje ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje turističke i ugostiteljske delatnosti; zaštitu potrošača i zaštitu autorskih prava u oblastima turizma i ugostiteljstva; praćenje primjene propisa, iniciranje izmjena zakona i predlaganje odgovarajućih rešenja; vođenje evidencije o inspekcijskom nadzoru; saradnju sa drugim inspekcijskim organima, pravosudnim organima, organima za prekršaje, kao i drugi poslovi iz ove oblasti.

⇒ **Inspekcijski nadzor**

U izvještajnom periodu turistička inspekcija je realizovala svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa prilagođenim godišnjim programom rada (Uprave za inspekcijske poslove za period 1.1. do 30.9.2024. godine i Ministarstva turizma za period 1.10. do 31.12.2024.godine) i dinamičkim planovima rada, koji su, između ostalog, zasnovani i na strateškim dokumentima i akcionim planovima Vlade Crne Gore.

Tokom 2024. godine turistička inspekcija je izvršila ukupno 7 938 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno ukupno 3 009 nepravilnosti.

Tabela br 4: Tabelarni prikaz podataka iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	7938
Redovni	6101
po inicijativi	993
kontrolni	844
Broj utvrđenih nepravilnosti	3009
Broj ukazivanja	1185
Broj rješenja	95
Broj prekršajnih naloga	2310
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.116.410,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	176
Broj krivičnih prijavi	-

⇒ **Utvrđene nepravilnosti**

Utvrđeno je ukupno 3 009 nepravilnosti, od kojih je 2 569 iz oblasti ugostiteljstva i 440 iz oblasti turističke djelatnosti.

⇒ **Preduzete upravne mjere**

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (3 009), inspektori su u 1 185 slučajeva izrekli mjeru ukazivanja i donijeli 95 rješenja, od čega je 12 o otklanjanju nepravilnosti i 83 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti (od kojih su 23 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti pečaćenjem).

⇒ **Izvršenje rješenja**

U izvještajnoj godini od 95 donesenih rješenja, 72 rješenja su izvršena dobrovoljno, a 23 rješenja administrativnim putem.

U 2024. godini podnijeto je pet žalbi na rješenja inspektora, na osnovu kojih je poništeno pet rješenja inspektora.

Na dva rješenja drugostepenog organa pokrenut je upravni spor kod Upravnog suda Crne Gore.

⇒ **Prekršajna odgovornost**

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 2 310 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.116.410,00€.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 1 770 prekršajnih naloga, što je 77% od broja izdatih. Za 61 prekršajni nalog podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, dok za 468 prekršajnih naloga do kraja izvještajne godine nije istekao rok za naplatu ili su u proceduri prinudne naplate.

Turistički inspektori su za 172 nenaplaćena prekršajna naloga (koji su postali konačni i izvršni), Centralnoj banci i pravnim licima podnijeli naredbe o prinudnoj naplati u iznosu od 92.563,33€.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 176 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kojima je obuhvaćeno 185 prekršaja. Protiv pravnih lica (i odgovornog lica u pravnom licu) podnijeto je 156 zahtjeva, 13 zahtjeva je podneseno protiv fizičkih lica i sedam zahtjeva protiv preduzetnika.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje u izvještajnom periodu je riješeno 29 predmeta i to: 21 po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka i šest po zahtjevu za sudsko odlučivanje po izdatom prekršajnom nalogu, gdje su izrečene novčane kazne u iznosu od 17.440,00€, dok je jedan postupak obustavljen zbog propuštanja pojavljivanja predstavnika izdavaoca prekršajnog naloga, i jedan prekršajni nalog stavljen van snage.

Takođe, u 2024.godini su riješena i 73 predmeta iz ranijeg perioda od čega 45 po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka i 28 po zahtjevu za sudsko odlučivanje o izdatom prekršajnom nalogu. Za 41 predmet izrečene su novčane kazne u iznosu od 76.350,00€, dok je u 25 slučajeva postupak obustavljen zbog nastupanja apsolutne zastare za vođenje prekršajnog postupka, u četiri slučaja je izrečena opomena, dok je u tri slučaja donesena odluka kojom se okrivljeni oslobađaju krivice.

Na rješenje suda za prekršaje u izvještajnom periodu podnijeto je ukupno 15 žalbi od čega je 10 izjavljeno od strane predstavnika podnosioca zahtjeva/izdavaoca prekršajnog naloga, a pet od strane okrivljenih.

Viši sud Crne Gore je postupao po žalbama u 12 slučajeva, od kojih je osam žalbi odbijeno i potvrđena prvostepena odluka, u četiri slučaja žalbe su usvojene, a u tri slučaja postupak je u toku kod Višeg suda Crne Gore.

⇒ Nadzor po oblastima

Ugostiteljstvo: Kada je u pitanju ugostiteljska djelatnost, posebna pažnja je posvećena primjeni odredbi Zakona o turizmu i ugostiteljstvu (posjedovanju odobrenja za rad za odgovarajuću vrstu ugostiteljske djelatnosti, izdavanju računa gostima, reklamiranje objekata u skladu sa dodijeljenom vrstom i kategorijom, posjedovanju normativa namirnica za usluge hrane i pića, naplati usluga u skladu sa važećim cjenovnikom, evidenciji gostiju kod ugostiteljskih objekata za pružanje usluga smještaja, osiguranju gostiju u ugostiteljskim objektima za pružanje usluga smještaja), kao i poštovanju zakonskih odredbi Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda (upotreba duvanskih proizvoda u zatvorenom javnom prostoru i isticanje propisanih oznaka o zabrani pušenja), Zakona o autorskim i srodnim pravima, u dijelu posjedovanja Ovlašćenja od nadležne organizacije za kolektivno ostavriavanje prava za korišćenje autorskih muzičkih djela u ugostiteljskim objektima i Zakona o zaštiti potrošača u dijelu isticanja obavještenja o robi, tj. usluzi sa podacima o sastavu, datumu proizvodnje i roku upotrebe, kao i mogućim rizicima u vezi sa pružanjem usluge.

Tabela br. 5: Tabela prikaz nepravilnosti u oblasti ugostiteljstva (2.569) odnosile su se na:

Nepravilnost	Broj
Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda	687
Zakon o srodnim i autorskim pravima	241
Zakon o zaštiti potrošača	172
Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	
- rad bez odobrenja	114
- neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova	38
- neobezbjedeđeni ili neistaknuti cjenovnici usluga, kao i nepridrđavanje istaknutih cijena usluga	221
- neutvrđeni normativi hrane i pića	203
- nevođenje knjige prigovora	215
- neisticanje naziva, vrste i kategorije objekta	104
- neisticanje kućnog reda	13
- neispunjavanje uslova u skladu sa zakonom o bezbjednosti hrane	6
- neizdavanje fiskalnih računa	103
- nedrđanje odobrenja za rad u objektu	45
- neistaknuta tabla sa oznakom kategorije	30
- neposjedovanje rješenja o kategoriji objekta/rekategorizacija	9
- neosiguranje gostiju	22
- neađurno vođenje knjige domaćih i stranih gostiju	13
- o promjeni podataka nije obavijestio nadležni organ u roku od 8 dana	34

- javno oglašavanje suprotno rješenju o obavljanju djelatnosti i oglašavanje djelatnosti bez predhodno pribavljenog odobrenja za rad	42
- neodržavanje prostorija, uređaja i opreme u čistom ili ispravnom stanju	32
- neisticanje oznake o zabrani točenja alkoholnih pića maloljetnim licima	8
- nepostupanje po nalogu inspektora	19
- ostalo	198
Ukupno	2569

Tokom 2024. godine, zbog nepravilnosti - neposjedovanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (114), izdato je 46 rješenja o zabrani rada, od kojih se 21 odnosi na pečačenje objekata. Ostalih 25 rješenja o zabrani odnose se na ugostiteljske objekte koji nisu mogli biti zapečaćeni, kao što su: ugostiteljski objekti u kojima se obavlja i druga djelatnost (pekare, igre na sreću, trgovinska djelatnost), dok se za preostalih 69 nepravilnost nisu donosila rješenja iz razloga što su subjekti nadzora dostavljali pisano izjašnjenje na ispitni postupak shodno Zakonu o upravnom postupku, a koji su u ostavljenom roku otklonili nepravilnost. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 100 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 89.100,00€ i podnijeli 18 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Najveći broj nepravilnosti po osnovu nepoštovanja Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, odnose se na: neispunjenost minimalno-tehničkih uslova (38); neobezbjedene i neistaknute cjenovnike usluga, kao i nepridržavanje istaknutih cijena usluga (221), ne vođenje knjige prigovora (215), neutvrđivanje normativa o utrošku namirnica (203), neisticanje vrste, naziva i kategorije objekta (104), neisticanje table sa oznakom kategorije (30), neizdavanje fiskalnih računa (103), javno oglašavanje suprotno rješenju o obavljanju djelatnosti i oglašavanje djelatnosti bez predhodno pribavljenog odobrenja za rad (42), neodržavanje prostorija i opreme u čistom stanju (32) i dr.

Određeni broj nepravilnosti (103) se odnosio na neizdavanje fiskalnih računa za svaku pruženu ugostiteljsku uslugu, pa su inspektori izdali 100 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 75.150,00€ i podnijeli 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Po osnovu Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, turistička inspekcija je u izvještajnoj godini izvršila 2.061 kontrolu, pri čemu je konstatovano 687 nepravilnosti, koje su sankcionisane sa 1.035 prekršajnih naloga u novčanom iznosu od 308.460,00€. Inspektori su podnijeli i 98 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Nepravilnosti su se odnosile na upotrebu duvanskih proizvoda u zatvorenom javnom prostoru ugostiteljskog objekta ili neisticanje oznake o zabrani upotrebe duvanskih proizvoda.

⇒ Turističke usluge

Kada je u pitanju turistička djelatnost, inspekcijski nadzor je bio usmjeren na kontrolu ispunjenosti uslova i organizacije kupališta: posjedovanje odobrenja za rad, ispunjenost minimalno-tehničkih uslova (opremljenost i uređenost kupališta) i organizovanje spasilačke službe na kupalištima, izdavanje fiskalnih računa; nadzor turističkih agencija u dijelu: posjedovanja licence za obavljanje turističke djelatnosti, obezbjeđenja garancije banke ili osiguravajuće kuće za slučaj nastanka i nadoknade štete putniku, na zaključivanje ugovora između turističkih agencija i putnika, pružanje usluga prema utvrđenom programu putovanja; pružanje usluga raftinga; kao i na nadzor skijališta u dijelu: posjedovanja odobrenja za rad, ispunjenost minimalno-tehničkih uslova, uređenost, signalizaciju i obilježavanje staza, evidenciju povreda korisnika usluga i pružanje usluga subjekata koji obavljaju djelatnost podučavanja sportovima na snijegu.

U oblasti turističke djelatnosti (turističke agencije, turistički vodiči, nautički turizam, kupališta, skijališta i rafting) utvrđene nepravilnosti (440) su se odnosile na sljedeće:

Tabela br. 6: Tabela prikaz utvrđenih nepravilnosti

Nepravilnost	Broj
rad bez odobrenja - rafting	5
rad bez odobrenja – nautički turizam	29
rad bez odobrenja – kupališta	60
rad bez odobrenja – turističke agencije	1
rad bez odobrenja – turistički vodiči	2
neorganizovanje spasilačke službe	97
neoslobođenost ½ kupališta od plažnog mobilijara	73
minimalno-tehnički uslovi na kupalištu	56
nezaključen ugovor o putovanju/neinformisanost	1
neizdavanje računa	14
držanje skutera na kupalištu/vozila na motorni pogon	13
neisticanje cijena na kupalištu	4
ne vođenje knjige prigovora	6
oglašavanje djelatnosti bez licence	7
ostalo	72
UKUPNO	440

Zbog neposjedovanja odobrenja za rad izdatog od strane nadležnih organa su utvrđeno je 97 nepravilnosti, pri čemu je doneseno 37 rješenja o zabrani rada, od kojih se dva odnosi na pečačenje objekata, izdato je 128 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 70.650,00€ i podnijeto je pet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, dok se za preostalih 60 nepravilnosti nijesu donosila rješenja iz razloga što su subjekti nadzora dostavljali pisano izjašnjenje na ispitni postupak shodno Zakonu o upravnom postupku, a koji su u ostavljenom roku otklonili nepravilnost.

Po osnovu nepoštovanja odredbi Zakona o turizmu i ugostiteljstvu koje se odnose na rad i uređenje kupališta na moru u izvještajnom periodu izrečeno je:

- za neorganizovanje spasilačke službe izdata su 137 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 75.000,00€ i podnijeta su četiri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka;
- za neoslobođenost ½ kupališta od plažnog mobilijara izdato je 92 prekršajna naloga, u ukupnom iznosu od 47.400,00€;
- za neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova na kupalištu izdato su 59 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 32.900,00€.
- za neizdavanje fiskalnih računa izdato je 20 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 9.000,00€.

⇒ **Postupanje po inicijativama**

Prioritet u radu turističke inspekcije predstavljale su inicijative – žalbe/primjedbe gostiju, građana i svih nezadovoljnih korisnika usluga, po kojima se blagovremeno postupalo.

U izvještajnoj godini podnijeto je ukupno 1.265 primjedbi/žalbi na rad ugostiteljskih i turističkih subjekata. Znatno broj primjedbi odnosio se na:

- prisustvo „sive ekonomije” (obavljanje ugostiteljske/turističke djelatnosti bez odobrenja za rad - 169
- neizdavanje fiskalnih računa - 218
- usluge turističkih agencija/vodiča - 26
- neistaknutost cijena usluga ili nepridržavanje istih - 7
- rad plovniha objekata bez odobrenja – 8
- pružanje usluga na kupalištima – 238
- neoslobođenost ½ plaže od plažnog mobilijara – 95
- naplata ulaza na plaži – 32
- neorganizovana spasilačka služba – 49
- neispunjenost uslova na kupalištu – 60
- zabrana prilaska plaži – 2
- upotreba duvanskih proizvoda u ugostiteljskim objektima – 449
- obmana korisnika usluga – 9
- neispunjenost minimalno-tehničkih uslova – 8
- usluge u domaćinstvu/privatni smještaj – 36 i
- ostalo - 97.

⇒ **Ostale aktivnosti**

U cilju unapređivanja nadzora u oblasti turizma i ugostiteljstva potrebna je dalja edukacija turističkih inspektora i njihovo tehničko opremanje (vozila, foto aparate-mobilne telefone, mobilni internet, multifunkcionalne štampače-skenere, tonere, kertridže itd). Pojava novih oblika obavljanja turističkih djelatnosti, savremeni način komunikacije sa posjetiocima, kao i razvoj informacionih tehnologija u svim oblastima, pa i u oblasti turizma, dodatno potkrepljuju potrebu usavršavanja rada inspektora. Takođe, u cilju podsticanja inspektora na bolje rezultate rada, potrebno je uspostaviti određene oblike stimulacije.

Projekti podrške:

Korišćenje projekata podrške: U izvještajnoj godini turistička inspekcija je uzela učešća u sljedećim projektima:

1. Učešće na konferenciji „Izazovi intelektualne svojine“,
2. Učešće na sjednici Privredne komore Crne Gore – tema – kupališta,
3. Učešće na sjednici Koordinacionih tijela za pripremu i praćenje ljetnje turističke sezone,
4. Učešće predstavnika u radnu grupu za izradu/izmjenu Zakona o turističkim organizacijama.

➤ **Aktivnosti iz domena opštih poslova**

Po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama Službi za pravne, opšte poslove i javne nabavke u periodu od 1.1- 31.12.2024. godine, podnijeto je ukupno 41 zahtjev, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama, od kojih je 15 zahtjeva proslijeđeno drugim organima na nadležnost, usvojenih zahtjeva je 28, odbijenih zahtjeva osam i djelimično usvojenih pet.

Tokom izvještajnog perioda bilo je 19 podnijetih žalbi.

Takođe, ažuriran je Vodič za slobodan pristup informacijama.

Postupajući po podnijetim zahtjevima za izdavanje uvjerenja-potvrda, za izvještajni period, izdato je 27 potvrda ili uvjerenja po zahtjevima o podacima o kojima se vode službene evidencije, po članu 33 ZUP-a.

U Ministarstvu turizma, sačinjeno je ukupno 50 vrsta ugovora bez anexa ugovora.

Tabela br.7: Prikaz sačinjenih ugovora

Ugovor o dopunskom radu	14
Ugovor o pružanju usluga	19
Ugovor o djelu	17
Aneks ugovora o djelu	65

Postupajući po dostavljenim dopisima/predmetima sačinjeno je 12 izjašnjenja na tužbene navode Zaštitniku imovinsko pravnih interesa.

U skladu sa Zakonom o mirnom rješavanju radnih sporova pred Agencijim za mirno rješavanje radnih sporova podnešeno je tri zahtjeva, za koje se Ministarstvo oglasilo nenadležnim sa proslijeđivanjem nadležnom ministarstvu, kao i tri zahtjeva od Centra za alternativno rešavanje sporova, koji su takođe proslijeđeni nadležnom organu na postupanje.

Centru za alternativno rešavanje sporova dostavljen je jedan odgovor na žalbu.

Kod Poreske uprave podnijeto je ukupno 108 prijava i odjava. Od čega 48 prijava i 60 odjava.

Tokom 2024. godine, sačinjena je Knjiga procedura ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera koja se sastoji od 30 internih procedura.

Što se tiče odliva kadrova tokom izvještajnog perioda zaključen je jedan sporazumni prestanak radnog odnosa.

Donijeto je ukupno 232 rješenja iz oblasti radnih odnosa (rješenja o korišćenju godišnjeg odmora, rješenja o prekidu godišnjeg odmora, rješenja o isplati jednokratne pomoći, rješenja o isplati jubilarnih nagrada, rješenja o isplati naknade štete za neisplaćeni godišnji odmor, rješenja o isplati naknade za rad u radnim tijelima, rješenja o plaćenom odsustvu, rješenja o roditeljskom odsustvu, rješenja o varijabili i rješenja o isplati 30% IPA.

Donešeno je 30 rješenja po zahtjevima za isplatu naknada na osnovu članstva u radnim tijelima.

Realizovane su aktivnosti za sačinjavanje izvještaja o postupanju u upravnim stvarima Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, pravnog prethodnika Ministarstva turizma za period od 1.1-31.12.2023.godine.

U skladu sa odredbama Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Ministarstvo je početkom 2024. godini izvršilo popis nepokretne i pokretne imovine i dostavilo podatke Upravi za državnu imovinu, sa stanjem na dan 31.12.2023. godine.

➤ **Aktivnosti iz oblasti javnih nabavki**

U 2024. godini sprovedena su dva otvorena postupka javnih nabavki preko ESJN.

Otvoreni postupci javnih nabavki preko ESJN sistema

- Nabavka usluga putničkih agencija – nabavka usluga snabdijevanja aviokartama-rezervacija, kupovina i isporuka avio karata i rezervacija, organizovanje hotelskog smještaja u zemlji i inostranstvu;
- Nabavka usluga putničkih agencija – nabavka usluga snabdijevanja aviokartama-rezervacija, kupovina i isporuka avio karata i rezervacija, organizovanje hotelskog smještaja u zemlji i inostranstvu.

U 2024. godini sprovedeno je sedam jednostavnih nabavki preko ESJN.

Jednostavne nabavke preko ESJN sistema

- Nabavka usluge kontrolora za praćenje realizacije privatizacionih ugovora iz oblasti turizma;
- Organizovanje, radionica, okruglih stolova, seminara i sl. u oblasti zaštite od zračenja, u oblasti zaštite prirode;
- Nabavka poštanskih usluga;
- Nabavka usluga štampanja;
- Tekuće održavanje opreme / vozila;
- Nabavka usluga fotokopiranja;
- Nabavka usluga prevođenja.

U toku izvještajnog perioda Ministarstvo je sačinilo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama:

- Plan javnih nabavki i dva amandmana;
- Polugodišnji izvještaj;
- Godišnji izvještaj – u toku sačinjavanje;
- Metodologiju analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i
- Evidenciju o sukobu interesa, odnosno kršenju antikorupcijskog pravila.

Zaključeno je deset Ugovora za jednostavne nabavke do 8. 000€ i to:

- Nabavka usluga pružanja pravnih, advokatskih usluga, sveobuhvatnog pravnog konsaltinga prilikom izrade Zakona iz oblasti turizma, izrade ugovora i primjene materijalnog prava, pružanje pravne pomoći;
- Zakup licenci za korišćenje i ažuriranje softvera/elektronske zbirke „Katalog propisa Legal Expert“;
- Nabavka štampe (novine);
- Nabavka usluga Press Clipping-a, štampanih i elektronskih medija;
- Nabavka video produkcijskih usluga;
- Ugovor o saradnji u cilju promocije Ministarstva i omogućavanje adekvatnih uslova za sportske događaje i poboljšanje rada i aktivnosti KK Kolašin;
- Nabavka usluga medijskog konsaltinga;
- Nabavka usluga celokupnog servisa agencije MINA;
- Nabavka usluga mobilne telefonije;
- Nabavka usluga tekućeg održavanja vozila.

Centralizovane javne nabavke

- Plan potreba za centralizovanim javnim nabavkama;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 1- Administrativni materijal;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 2 - Potrošni materijal proizveden od strane proizvođača opreme;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 3 - Potrošni materijal proizveden od strane proizvođača robe;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 4 – papir i papirni proizvodi;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 5 - Štampani materijal;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 3 - Potrošni materijal proizveden od strane proizvođača robe (nabavka iz 2023. godine);
- Posebni ugovor - Nabavka polovnog motornog vozila;
- Posebni ugovor - Usluge obaveznog osiguranja motornih i priključnih vozila za štete pričinjene trećim licima i usluge kasko osiguranja motornih i priključnih vozila, partija 1;
- Posebni ugovor i Aneks 1 ugovora - Partija 1: Nabavka i isporuka goriva za službena vozila;
- Posebni ugovor i Aneks 1 ugovora - Usluge kolektivnog kombinovanog osiguranja od posledica nesrećnog slučaja zaposlenih lica kod državnih organa;
- Posebni ugovor - Nabavka kancelarijskog nameštaja (nabavka iz 2023. godine).

➤ Kadrovski plan, ljudski resursi i dr. aktivnosti

Služba za upravljanje ljudskim resursima je u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u februaru 2024. godine realizovala aktivnosti na donošenju Kadrovskog plana za 2024. godinu.

Vlada Crne Gore na sjednici od 28. marta 2024. godine usvojila je Djelimični kadrovski plan organa državne uprave i Službe Vlade Crne Gore, između kojih je i Kadrovski plan Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Pomenutim Kadrovskim planom za 2024. godinu, planirano je zapošljavanje 18 izvršilaca. Od ukupnog planiranog broja, donešeno je pet odluka o popunu radnih mjesta i to za: tri interna i dva javna oglasa, od čega su realizovana dva oglasa (jedan interni za potrebe Direktorata za ekologiju- kategoriju ekspertske rukovodni kadar i jedan javni oglas za potrebe Kabineta ministra-kategoriju ekspertske kadra), dok je realizaciju odnosno okončanje jednog javnog oglasa za kategoriju izvršnog kadra za potrebe Službe za pravne, opšte poslove i javne nabavke preuzelo novoformirano Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, uslijed podjele Ministarstva.

Vlada Crne Gore na predlog ranijeg ministra turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja utvrdila je prestanak mandata za dva ranija generalna direktora, ukidanjem njihovog radnog mjesta donošenjem akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, koja su nakon prestanka funkcije, a tokom 2024. godine ostvarivala pravo na naknadu u skladu sa zakonom.

U periodu od 1.1. do 23.7.2024. godine u cilju kontinuiranog rada, na predlog ranijeg ministra turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Vlada Crne Gore je odredila pet vršioca dužnosti iz kategorije visoko rukovodnog kadra, dok je jednom licu nakon isteka perioda produžen status vršenja dužnosti.

Na dan 22.07.2024. godine, do rekonstrukcije 44. Vlade Crne Gore, pored ministra i dva državna sekretara bilo je zaposleno ukupno 98 lica.

Rekonstrukcijom 44. Vlade Crne Gore od 23.07.2024. godine utvrđena je nova organizacija rada državne uprave, sa djelokrugom rada i nadležnostima utvrđenim Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG”, br. 71/24), uslijed čega je došlo do promjene u organizaciji i načinu rada državne uprave na način što su određeni resori nastavili sa radom sa istim nadležnostima, dok je kod određenih resora došlo do razdvajanja nadležnosti i djelokruga rada.

S tim u vezi, Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je nastavilo sa radom pod nazivom Ministarstvo turizma, dok su poslovi iz oblasti ekologije, prirode, klimatskih promjena, održivog razvoja i razvoja sjevera i međunarodne saradnje prešli u nadležnost novoformiranog Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Pomenutom rekonstrukcijom prestao je mandat ranijem ministru turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i državnim sekretarima. Nakon prestanka mandata ranijeg ministra, Administrativni odbor Skupštine Crne Gore je na zahtjev lica donio rješenje kojim ostvaruje pravo na naknadu po osnovu prestanka funkcije.

Vlada Crne Gore na predlog starješine Ministarstva turizma, je odredila dva državna sekretara i v.d. sekretara ministra. Takođe, utvrđen je prestanak v.d. statusa jednom

generalnom direktoru, rukovodiocu poslova iz oblasti turizma i ranijem sekretaru zbog ukidanja organa.

Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl.list Crne Gore” br. 90/24) Uprava za inspekcijske poslove je prestala da postoji, te u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom i u skladu sa Odlukom Vlade Crne Gore donešenoj na sjednici Vlade Crne Gore 26. septembra 2024. godine, Ministarstvo turizma od pomenute Uprave izvršilo je preuzimanje 35 državnih službenika od čega 25 turističkih inspektora kao i deset službenika koji su vršili druge poslove administrativne prirode.

U Ministarstvu turizma na dan 31.12.2024. godine zaposleno je 79 državnih službenika i namještenika uključujući mjesto ministra, dva državna sekretara i v.d. sekretara ministarstva. Od ukupnog broja 50 službenika je zaposleno na neodređeno vrijeme dok je 29 zaposleno na određeno vrijeme.

U Službi za upravljanje ljudskim resursima u izvještajnom periodu preduzete su aktivnosti u vezi donošenja nacrtu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva turizma, koji je poslat na mišljenje relevantnim institucijama.

Pored gore navedenog, u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, sproveden je i postupak godišnjeg ocjenjivanja rada državnih službenika i namještenika za 2024. godinu i preduzete su i druge aktivnosti iz nadležnosti Službe kao što su:

- izrada Izvještaja o radu i stanju u upravnim oblastima ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2023. godinu, usvojen na sjednici Vlade Crne Gore 25. aprila 2024. godine,
- aktivnosti na izradi i usvajanju Plana integriteta Ministarstva,
- analiza potreba za stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem za 2025. godinu,
- sačinjavanje podataka o javnim ispravama- diplomama svih zaposlenih u Ministarstvu turizma na zahtjev Ministarstva prosvjete, nauka i inovacija,
- izrada Funkcionalne analize Ministarstva turizma o broju zaposlenih, njihovih znanja i vještina u skladu sa zaključkom Vlade CG,
- donešenje rješenja o okončanju probnog rada (toku 2024.godine donešeno je šest rješenja o ocjeni probnog rada) i sl.

Što se tiče odliva kadrova u navedenom period jedan službenik iz kategorije ekspertske rukovodnog kadra na osnovu Zakona o radu Sporazumom je trajno preuzet u drugi organ, dok je jedan službenik iz kategorije ekspertske rukovodnog kadra privremeno bio preuzet na rad u drugi organ na šest mjeseci.

U izvještajnom periodu uložena je jedna žalba na rješenje o raspoređivanju i postupak je okončan odbijanjem žalbe od strane Komisije za žalbe.

➤ **Obuke i stručna usavršavanja**

Služba za upravljanje ljudskim resursima u izvještajnom periodu izvršila je prijavljivanje službenika na razne tematske obuke u skladu sa Programom Uprave za ljudske resurse ili drugih organizatora.

U navedenom periodu 62 polaznika pohađalo je razne vidove obuka po Kalendaru Uprave za ljudske resurse za period januar-jul 2024. godine u okviru opšteg, specifičnog i akreditovanog programa obuke, dok po Kalendaru septembar-decembar 2024.godine ukupno je bilo 63 polaznika. Na osnovu sprovedene Analize potreba stanih jezika za 2024.godinu Uprave za ljudske resurse, predviđeni su kursevi za Engleski jezik, koje pohađa sedam polaznika. Ukupan broj polaznika svih vidova obuka za 2024. godinu je 132.

Sprovedenjem pomenutih programa edukacije te prisustvom i aktivnim učešćem službenika iz Ministarstva, utiče se na efikasniji i efektivniji rad.

U okviru opšteg programa, najveća zainteresovanost je bila na obukama Rješavanje konfliktnih situacija, Upravljanje stresom, Sajber bezbjednost kao i Informatička zaštita podataka. Na specifičnom programu obuka po Kalendaru za realizaciju Programa obuke za sticanje i unaprjeđivanje znanja i vještina iz oblasti saradnje između javnog i nevladinog sektora, najveća zainteresovanost je bila na obuci Programiranje prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa NVO, kao i na Obukama iz oblasti IPA programana na temu Predstavljane zakonodavnog i institucionalnog okvira za indirektno upravljanja IPA II i IPA III programima. Na akreditovanom programu obuka četiri polaznika je uspješno završilo V ciklus Programa obrazovanja za stručno usavršavanje državnih službenika i službenika za strateško planiranje.

Na obukama od ostalih organizatora prijavljeno je 22 polaznika, od toga najveća zainteresovanost je bila na obukama iz oblasti „Jačanje kapaciteta potrošačkih jedinica za implementaciju rodno odgovornog budžetiranja” u okviru sredstava za finansiranje projekata, kao i iz oblasti Javnih nabavki.

Ranije Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je u skladu sa Metodologijom za sprovođenje analiza potreba za stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem (utvrđena od strane Uprave za ljudske resurse), na osnovu formiranog upitnika izvršilo analizu potrebnih obuka u 2024. godini, sačinilo Izvještaj koji je upućen Upravi za ljudske resurse. Po urađenoj analizi ukupan broj prijava za opšte obuke iznosi 165, za specifične obuke postoji 228 prijava i iz akreditovanog programa obuka je pet prijava.

Ukupan broj polaznika za sve obuke je 398.

8.SLUŽBA ZA EKONOMSKO -FINANSIJSKE POSLOVE

Planirani budžet Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2024. godinu, iznosio je **8.816.247,00€**.

Tekući budžet Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, iznosio je nakon svih preusmjeravanja u toku 2024. godine **7.444.010,15€** (realizovano je **6.815.945,28€**).

Tabela br. 8: Tabelarni prikaz realizacije Budžeta za 2024. godinu

Zakon o budžetu za 2024. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4111	Bruto zarade	1.407.122,86	1.332.962,52	94,73%
BUDŽET	4122	Naknada za stanovanje	149,55	0,00	0,00%
BUDŽET	4124	Jubilarne nagrade	1.512,00	1.404,00	92,86%
BUDŽET	4125	Otpremnine	750,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4127	Ostale naknade	41.194,36	34.502,83	83,76%

Zakon o budžetu za 2024. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4131	Administrativni materijal	13.446,06	8.156,07	60,66%
BUDŽET	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu	120,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4133	Materijal za posebne namjene	3.495,00	3.222,95	92,22%
BUDŽET	4134	Rashodi za energiju	750,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4135	Rashodi za gorivo	30.864,95	24.494,55	79,36%
BUDŽET	4141	Službena putovanja	230.223,24	215.627,67	93,66
BUDŽET	4142	Reprezentacija	6.898,02	6.718,17	67,88%
BUDŽET	4143	Komunikacione usluge	17.892,92	9.196,56	51,40%
BUDŽET	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	1.422,50	280,00	19,69%
BUDŽET	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge	233.306,50	763,14	0,33%
BUDŽET	4147	Konsultantske usluge	489.480,36	201.579,30	41,19%
DONACIJA	4147	Konsultantske usluge	1,00	221.527,69	22.152.769,00%
BUDŽET	4148	Usluge stručnog usavršavanja	7.500,00	193,60	2,59%
BUDŽET	4149	Ostale usluge	123.984,49	64.378,29	51,93%
BUDŽET	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata	20.833,30	20.833,30	100,00%
BUDŽET	4153	Tekuće održavanje opreme	39.813,22	13.984,15	35,13%
BUDŽET	4161	Kamate rezidentima	1.047,71	1.046,71	99,91%
BUDŽET	4171	Zakup objekata	5.150,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4181	Subvencije	800.000,00	800.000,00	100,00%
BUDŽET	4191	Izdaci po osnovu ugovora o djelu	100.714,24	100.714,24	100,00%

Zakon o budžetu za 2024. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	1.058,75	0,00	0,00%
BUDŽET	4193	Izrada i održavanje softvera	8.727,50	8.712,00	99,83%
BUDŽET	4194	Osiguranje	6.683,96	3.740,31	55,96%
BUDŽET	4195	Kontribucije za članstvo	115.935,49	109.914,19	0,0094,81%
BUDŽET	4196	Komunalne naknade	750,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4197	Kazne	0,50	0,00	0,00%
BUDŽET	4198	Takse	0,50	0,00	0,00%
BUDŽET	4199	Ostalo	27.727,03	16.998,86	61,31%
BUDŽET	4312	Transferi obrazovanju	1,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4314	Transferi nevladinim organizacijama	1.002,00	1.000,00	99,80%
BUDŽET	4315	Transferi političkim partijama, strankama i udruženjenjima	0,05	0,00	0,00%
BUDŽET	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći	0,50	0,00	0,00%
BUDŽET	4318	Ostali transferi pojedincima	40.510,00	12.960,00	32,00%
BUDŽET	4319	Ostali transferi institucijama	1.202.000,00	1.147.527,03	95,47%
BUDŽET	4324	Transferi opštinama	365.950,00	358.010,00	97,83%
BUDŽET	4326	Transferi javnim preduzećima	0,25	0,00	0,00%
BUDŽET	4415	Izdaci za opremu	2.079.261,59	2.078.768,94	99,98%
BUDŽET	4418	Izdaci za kupovinu HOV	0,00	0,00	0,00%
BUDŽET	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	16.728,75	16.728,21	100,00%

Zakon o budžetu za 2024. godinu			
	Tekući	Plaćeno	Realizovano
UKUPNO	7.444.010,15	6.815.945,28	91,57€

Napomena: Iznosi u tabeli uključuju i sredstva donacija u ukupnom iznosu od 221.527,69€.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore”, br. 86/24 od 23.07.2024.) formirano je Ministarstva turizma kao pravni sljedbenik Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Sve dospjele obaveze prema međunarodnim organizacijama (kontribucije) plaćene su u cjelosti u iznosu od 109.914,19€.

Urađeni su M4 za 2024.godinu za zaposlene i angažovana lica po osnovu ugovora o djelu.

Svi zahtjevi dostavljeni na plaćanje Ministarstvu finansija su realizovani.

9.SLUŽBA ZA TEHNIČKU PODRŠKU

➤ Portal ESV - Elektronske sjednice Vlade Crne Gore

U toku 2024. godine na Portal elektronskih Sjednica Vlade Crne Gore sa pripadajućim komisijama (Komisija za ekonomsku politiku i finansijski sistem i Komisija za kadrovska i administrativna pitanja) postavljeno je 127 materijala. Od toga 95 materijala je postavljeno na Komisiju za ekonomsku politiku i finansijski sistem, a 31 na Komisiju za kadrovska i administrativna pitanja, dok jedan materijal nije uvršten ni u jednu komisiju.

➤ Održavanje ICT opreme

Nakon formiranja Ministarstva turizma 23. jula 2024. godine svim službenicima koji su odlukom preuzeti od ranijih ministarstava je izmjenjena e-mail adresa na novi poddomen @mt.gov.me, kao i službenicima koji su preuzeti iz Uprave za inspeksijske poslove. Takođe, u ovom periodu je izvršena instalacija i podešavanje 15 mrežnih štampača, instalacija 17 novih računara i reinstalacija 35 računara koju je zahtijevalo Ministarstvo javne uprave shodno preporukama Savjeta za informacionu bezbjednost.

➤ Sistem eDMS/eSV

U toku 2024. godine intenzivno se radilo na unaprjeđenju eDMS sistema i njegovoj integraciji sa portalom ESV-a. Promjene su se odnosile na rad sa elektronskim dokumentima i pripremama materijala za elektronske sjednice Vlade Crne Gore. Informacioni sistem za elektronsko upravljanje dokumentima i upravljanje elektronskim sjednicama Vlade Crne Gore (Origami) će u 2025. godini biti u potpunosti operativan.

Novina u ovome sistemu je što će se materijali koji se dostavljaju Vladi Crne Gore i njenim pripadajućim komisijama (KEPIF, KKAP, KPS) dostavljati isključivo kroz eDMS/eSV sistem i iz tog razloga ovome treba posvetiti posebnu pažnju zbog mogućih potencijalnih problema i izazova koji će se javiti u budućnosti oko dostavljanja materijala Vladi Crne Gore i njenim pripadajućim komisijama (KEPIF, KKAP).

Svaki materijal koji bude pripreman za sjednice Vlade Crne Gore moraće da se dostavi isključivo kroz eDMS/eSV sistem i moraće da se pripremi u skladu sa već pripremljenim uputstvima koja su dostavljena svim zaposlenima u Ministarstvu turizma. Priprema materijala zahtijevaće da svaki obrađivač sam pripremi materijal i isti dostavi rukovodiocu

na potvrdu koji će morati da digitalno potpišu materijal i nakon toga će ga obrađivač prosleđivati direktno na sistem za elektronske sjednice Vlade Crne Gore.

Imajući u vidu činjenicu da je u službi trenutno zaposlen samo jedan izvršilac, što u mnogome otežava ispravno funkcionisanje službe jer cjelokupni domen obaveza i poslova mora da obavi jedna osoba, neophodno je pojačanje kadrovskih kapaciteta iz oblasti IT-a u cilju efikasnosti rada Ministarstva.

10. OCJENA, UNAPREĐENJE STANJA I PREDLOG MJERA

U fokusu Ministarstva turizma i Vlade Crne Gore biće sprovođenje aktivnosti kojim će se Crna Gora kao turistička destinacija pozicionirati kao zemlja sa konkurentnim prednostima, a u pravcu privlačenja većeg broja gostiju sa značajnih i visokoprestičnih tržišta, što bi u krajnjem trebalo da rezultira i povećanju efekta od turističke ponude svih djelova Crne Gore.

U narednom periodu Ministarstvo će nastaviti sa aktivnostima na realizaciji obaveza iz Srednjoročnih programa rada Vlade i Ministarstva, kao i drugih ključnih strateških dokumenata. U cilju održavanja pozitivnog trenda u kretanju kvantitativnih i kvalitativnih parametara turističkog prometa koji je uspostavljen u prethodnom višegodišnjem periodu, u kontinuitetu će se nastaviti aktivnosti na kreiranju preduslova za dalje unapređenje turističkog proizvoda kao što su:

- unapređenje poslovnog ambijenta za izgradnju hotela visoke kategorije;
- turistička valorizacija ruralnog područja i kulturne baštine Crne Gore;
- dalje unapređenje aviodostupnosti kroz podršku marketing aktivnostima avio-kompanijama (redovnim, čarter i nisko-tarifnim avio-kompanijama);
- intenziviranje promocije turističkog proizvoda na evropskom (zapad i sjever) i na „trećim“ tržištima, u saradnji sa partnerima iz Regiona;
- jačanje međunarodne saradnje u oblasti turizma u cilju bolje dostupnosti informacija što je od značaja za aktivnije učešće u procesu pridruživanja EU, uz unapređenje kadrovskih kapaciteta i sl.

Potrebno je u narednom periodu unaprijediti normativni okvir Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, Zakona o turističkim organizacijama i Zakona o boravišnoj taksi.

U cilju otklanjanja svih nepravilnosti u zimskim turističkim centrima, kao što su Žabljak i Kolašin, kao i drugim sjevernim opštinama, potrebno je obezbijediti prisustvo inspektora kao i u ljetnjem periodu, kada je evidentan znatno veći broj gostiju u odnosu na zimski period. U prilog navedenom govori činjenica da se u toku ljetnjih mjeseci organizuju razne aktivnosti koje afirmišu planinska mjesta i kao takva privlače veliki broj posjetilaca iz svih zemalja svijeta.

Tokom ljetnje turističke sezone evidentno je prisustvo sive ekonomije u turističkoj oblasti, posebno u nautičkom turizmu, gdje je pored turističkih inspektora potrebno angažovati i lokalnu turističku inspekciju (u dijelu oglašavanja i reklamiranja ove djelatnosti bez odobrenja za rad, izdavanja karata i ulaznica u NP), kao i Lučku kapetaniju koja bi pružala asistenciju. Na ovaj način bi se svaki aspekt ove pojave doveo u legalne tokove.

Takođe, veliki problem predstavlja i neorganizovanje spasilačke službe na kupalištima i to za mjesece jul i avgust, u gotovo svim primorskim opštinama, a posebno u Ulcinju zbog same konfiguracije plaža (dužina i površina). Kapaciteti licenciranih spasilaca kojim raspolaže Crveni krst Crne Gore nijesu u mogućnosti da zadovolje potreban broj istih za navedeni period. Stoga kaznena politika, koliko god da se primjenjuje, ne daje željeni efekat. Potrebno je klasifikovati „zone“ na crnogorskom primorju, od „bezbjedne do rizične“, u ovom

kontekstu, shodno analizi nesrećnih događaja, te na osnovu toga prilagođavati broj spasilaca po zonama.

Potrebno je vršiti pojačane radne aktivnosti u svim opštinama sa akcentom na primjenu Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, jer stanje na terenu diktira intenzivnije kontrole u ovoj oblasti.

Ministarstvo turizma vrši kontinuirano unaprijeđenje stanja u upravnoj oblasti, u cilju stvaranja uslova za unaprijeđenje zakonitosti, ažurnosti, efikasnosti i ekonomičnosti u postupanju u upravnim stvarima, a samim tim i poboljšanja kvaliteta usluga koje ministarstvo pruža korisnicima.

Kada je riječ o opremi, programskim rješenjima i kadrovskoj osposobljenosti, navedene segmente treba unaprijeđivati u cilju kvalitetnijeg postupanja u upravnim postupcima.

Ministarstvo će nastaviti da kroz Program stručnog usavršavanja preko Uprave za ljudske resurse kao i obuka u svojoj organizaciji kontinuirano radi na usavršavanju svojih zaposlenih koji rade na upravnom rješavanju, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo kompetencija za zakonito i efikasno rješavanje o pravima stranaka u upravnom postupku.